

جھل دا راکھا

محمد احمد

مہاجر ایوب

بزم شریعت

جنگل دا را کھا

جنگل دا راکھا

تن انگ دا کھیال

سعید احمد

پنجابی روپ

نجم حسین سید

سُچیت

©

سچے حق لکھیار دے راکھویں

تبجی چھاپ

ماں بوی سیوا: فرید بھنڈار ٹرست

تبجی چھاپ: سچیت کتاب گھر 2007

دوجی چھاپ: ادم پبلشرز 1988

پہلی چھاپ: مجلس شاہ حسین 1968

سُچیت کتاب گھر

11- شرف میشن، چوک گنگارام، بک سڑیٹ 1، لاہور

SUCHET KITAB GHAR

11-Sharaf Mansion, Chowk Ganga Ram, Book Street 1,Lahore. PAK

Ph: 92 42 6308265 E-mail: suchet2001@yahoo.com

بنگالی لکھیار سعید احمد دا کھیال اک بنگالی لوک کہانی اُتے اُساريا گیا۔ سعید احمد دے آپنے رچے انگریزی روپ ”سرداۓیول“ نوں 1967ء وچ پنجابی وچ ڈھال کے ”جنگل دا راکھا“ بنایا گیا۔ ”جنگل دا راکھا“، ”امروز“ اخبار دے پنجابی صفحے وچ قسط وار چھپیا۔ مگر وہ مجلس شاہ حسین نے ایہدی کتاب کڈھی۔ اوہنیں دنیں مجلس شاہ حسین نے رفع پیر ہوراں دے تھا پڑے نال اک راس ڈھانی وی جوڑی۔ اوہدا نال راس رنگ رکھیا گیا۔ راس رنگ نے 1968ء وچ مادھو لال حسین دے چراغاں دے میلے تے آرٹس کوسل الحمرا وچ ”جنگل دا راکھا“ کھیڈیا۔ کھیال رچایا محمد انور تے آپ سعید احمد نے۔ آہری نصیر ملکی سن تے کھڈارسن:

کھوتا — مرید احمد

شیر — طاہر بٹ

گستا — حسین شاہد

گدڑ — نذریں حسینی

جاگو — ایوب خان

گھڑیاں — منور توفیق

کھیڈ وچ گھڑیاں بچیاں دا روپ چھے نکیاں نکیاں بالاں دھاریا۔ اوہ وڈے ہو کے خبرے کتھے گئے تے آپنے نال وی نالے لے گئے۔

تر و نہ راتاں مگروں آرٹس کنسل والیاں کھیڈ روک دیتی۔

پاڑ

کھوتا

گدڑ

شیر

گٹا

گھڑیاں

تے

اوہدے پچے—

تحال

جنگل دا اک بیبہ

پہلا انگ

تحاں — جنگل وِچ اک بُجھہ

ویلا — شام

(اک اوواز ار جیہا بڈھڑا سُنجھ اُتے آوندا اے)

کھوتا: میں جانناں تیس آکھو ایہدا نال پتہ پُچھ کے کسے کیہ لینا اے۔ پر
اج بڑا خاص دیہاڑ اے۔ اج میرے سر تے وڈا بھار اے۔ اج پہلی
واری میری قوم نے ایہو جیہا کم مینوں سونپیا اے۔ مینوں آپنے آپ
تے مان اے۔ اج میرے وڈا وڈیے وی جے جیوندے ہوندے تے
اوہناں نوں وی آپنے پُتر دا مان ہوندا۔ دھن بھاگ نیں میرے۔ ہن
اجازت دیو تے میں آپنے آپ وِچ آن کے دسا۔ میں ہنئے
تہانوں آپنا جانیا بُجھیا مہاندرا وکھاؤنا، میرا جگاں پُرانا مہاندرا،
جیہدے پاروں خلقت مینوں ہندوی آئی اے تے میرے تے ہندوی
آئی اے۔ (پڑ دی اک نگر ول سینت کر کے) اوہدھروں ویکھو۔
(سُنجھوں باہر جاندا اے تے کھوتے دی جھاکی لا کے آ جاندا اے)

سیان لیا جے، کوئی اوکھا تے نہیں۔ میں آں کھوتا۔ میرے ناں تے لوک جھلیاں گلاں معاف کر چھڑ دے نیں۔ اکھان تے کہانیاں گھڑ دے نیں۔ میں نمانا کے ولوں اکھ میلی نہیں کردا۔ مینوں آپنے آپ دی پچھان اے نا۔ مینوں تہاڑی وی پچھان اے۔

مڈھ قدیم توں ایس تھڑے اُتے بندے دی ورتی واپری اوہدے گلے گزارشان کھیڈ کے پکار کے پئے دیسنندے نیں۔ کوئی مُنڈا گڑی، کوئی بادشاہزادہ تے بادشاہزادی، کوئی ہیرو تے ٹین، داس تے دیوتے، مدان مارن والے تے مدان ہارن والے، سبھ آئے تے آپ آپنیاں کہانیاں کر کر تہاڑیاں دلاں یونج ہمدردی جگا گئے مردو و دھا گئے۔ خیالاں نوں چنگ لا گئے۔ تساں اوہناں نوں چوکھا وقت دتا۔ اسیں چُپ کر کے حوصلے نال پیا اڈیکیا۔ اج ساڑی واری اے۔ اج تھوڑا جیہا مہنگا وقت تہاڑا اساب وی لینا اے۔ ساڑے دل یونچ کوئی غصہ نہیں، کوئی میل نہیں۔ اساب آپنے معاملے تہاڑے ساہمنے چا دھرنے نیں۔ نتارا تساں کرنا اے۔ نتارا کریئے تے دل کرڑا رکھیے، نر پکھ رکھیے۔ منصفی دا پھل دین والی رب دی جناب اے۔

تھوڑے چرتا میں ایتھے ساڑی اک ایم جنیسی میٹنگ ہون والی اے۔ مینوں آکھیو نیں ہئ کمیٹی دے ممبراں نال تہاڑی جان پچھان کرا دیاں۔ خبرے میں چنگا جانو آں اوہناں دا ایس کر کے۔ ایہہ ایم جنیسی میٹنگ اے۔ آدر بھاء نال پیٹھیو۔ (ڈھول دا واج) لحو ویکھو کون آیا جے۔

(اک تگڑا جیہا بڈھڑا اندر آؤندے)

شیر: مینوں دیکھ کے تسمیں بھوپل گئے ہونے او۔ کیوں نہ ہوئے۔ میں آپنے جیہا کوئی ہور نہیں ڈٹھا۔ پر تسمیں کوئی فکر نہ کرو۔ ایس دیلے کوئی خطرہ نہیں۔ اس سونہہ کھاہدی ہوئی اے بھی جد توڑی میٹنگ میک نہ لوئے تے سارے گھروگھریں نہ ٹر جاوں اس اصلاح صفائی رکھنی اے۔ تھانوں ہے نا اعتبار میرے تے؟ کہ نہیں؟

کھوتا: گل ایہہ اے بھی جے سونہہ نہ کھاہدی ہوندی تے میں نٹھ کے دساں کوہاں تے جا کھلوندا۔ خبرے تیرا اعتبار کرنا چاہیدا اے کہ نہیں۔ کہ اعتبار کرنا ای نہیں چاہیدا کسے دا۔

شیر: میں قسم کھاہدی ہوئی اے۔ آپنی قوم دے مان تران دی۔ آپنی قوم دے بلکار تے عقل دی۔ میں قول دیتا اے۔ جے ہُن قول ہاراں تے مینوں وڈیاں دی ماروگ جانی اے تے میرا لکھ نہیں رہنا۔

کھوتا: آہو بھی سچ اے۔ بندہ توں سیانا ایں۔ ہلا ہُن پھیر اصلا پالے۔ میرا مطلب اے آپنی جھاکی پا کے وکھا ساریاں نوں۔ میری ڈیوٹی اے نا جان پچھان کراؤں تے۔

شیر: جیویں آکھنا ایں بھی۔ تیرا حکم اے۔
(سٹیجوں باہر جاندا اے۔ شیر دی جھاکی لا کے مڑ کھوتے کول آن کھلوندا اے۔ کھوتے آپنی جھاکی لاہ کے گھونڈے اُتے ٹنگ چھڈی اے بھی سارے دیکھ لین)

کھوتا: بس ٹھیک اے۔ کیا شاناں نیں تیریاں او شیرا۔ کیڈا تگڑا جانور ایں

توں وی۔ تیرے ترکھے دند، تیرے نونہاں دیاں داتریاں۔ تیرے پٹھیاں دا زور۔ جیو بھئی۔ مینوں مان اے تیرے تے۔

شیر: رہن دے ایہہ خرافات۔ ویہندا نہیں میں کیدا بڈھا آں۔ دند میرے کوئی نہیں۔ بس اگلے چار رہ گئے نہیں۔ نونہہ میرے گھنڈے ہو گئے نہیں۔ ہاضمہ میرا خراب رہندا اے۔ جوڑاں میریاں وِچ پڑ پے گئی اے۔

کھوتا: جان دے یار۔

شیر: میری جھاکی بس تیرے مطلب لئی ٹھیک اے۔ بونگیاں دا تراہ کڈھن لئی۔ وِچوں تے میں جاننا ناکیہ حال اے میرا۔

کھوتا: مینوں اُکا اعتبار نہیں تیریاں گلاں تے۔ توں چنگا بھلا تگڑا ایں، کھمرا تے مکرا۔ میں نہیں دھوکھا کھاندا تیریاں گلاں توں۔

شیر: کھوتا کھوتا ای ہوندا اے۔ بُونگا (پینتراء بدلتے) معاف کریں مینوں۔ جے میں تگڑا ہوندا تے اج اتھے نہ آؤندा۔ میرے اُتے اوکھی بنی اے۔ مینوں وی خطرہ اے۔

کھوتا: مینوں نہیں سی پتہ شیراں نوں وی تراہ ہوندا اے۔ سچی پچھی ٹوں چھبھہ نہیں لا سکدا؟ چھال مار کے ڈھانہ نہیں سکدا؟ بُرکی نہیں کر سکدا اگلے دی؟ کجھ وی نہیں؟

شیر: میں خالی سک دے شورے تے جیوناں۔

کھوتا: توں کوئی راہ وِچ ہور وی آؤندا ڈٹھا اے۔

شیر: آہو۔ پرمیرے دل وِچ اجے خیال وی نہیں آیا تے اوہ پر چھاؤں جیہا

جنگل وچ چھائیں مائیں ہو گیا کیدھرے۔ جھلے، اجے دی ڈردے نیں
میرے کولوں!

کھوتا: (سورج ول دیکھا اے)۔ سورج تھاں سر آگیا اے۔ بس ہن
آئے کہ آئے سارے۔ (ترکھا جیہا ڈھول وجدا اے)۔ ایہہ کون آیا
جے؟

گھتا: میں سلام کر سکنا؟
کھوتا: ایہہ تے باہر دا بندہ اے۔ سانوں پیتا پئی ہوئی اے بھی توں چُپ
کر کے لنگھ جا، جھبڈے۔

شیر: توں ایویں نہ کسے نوں باہر لا بنائی آ۔ پُچھ تے لے کیوں آیا اے۔
پُچھ ایہنوں پتہ اے کجھ واپری دا۔

گھتا: مینوں لکھ پتہ نہیں۔ اینا پتہ اے بئی جے توں میرے تھاں ہوندوں،
تے توں چھڈ چھڈا کے لانجھے رہندوں سبھ کجھ۔

کھوتا: رہن دے، وڈا آیا اے۔ میاں! سانوں اتھے سبھ کجھ ہضم کرنا پیندا
اے چکھ کے سٹ نہیں سکدے اسیں۔ جو پوے سو سہنی پیندی اے۔

گھتا: بدی نال نباہ ساری عمر تے نہیں نہ کیتا جاندا۔ کسے دیلے بندہ بغاؤت
کردا اے یا اٹھ ندا اے۔

شیر: توں نس کے آیاں ایس نا ڈرپوکا! کھوتیا مینوں ایہدی ذات دس چھستی
نہیں تے ہور کجھ سُندے او میرے منہوں۔

کھوتا: ہلا پالے بئی آپنا اصلا تے دس شیر ہوراں نوں کون ایس توں؟
شیر: حد مگی پئی اے۔ ڈردا وی نہیں میرے کولوں۔

گتا: میں اوازار ہو چکیاں۔ میرے والوں ہو جائے جو ہونا اے۔ میرے نال
وی تے ہورناں نال وی
(باہر جاندا اے تے جھبڈے جھاکی بخ کے آجاندا اے۔ شیر کھوتے
توں سختلے آپنی جھاکی ٹنگ دیندا اے)

کھوتا: تیرا کسے دھیان نہیں کیتا اوئے کدیں۔ مینوں کدیں کوئی دنیا دے
سکھ ہنداؤں دی ویہل نہیں لگی۔

گتا: جے توں وی کسے دا نوکر ہوندوں تے اج تیرا سارا ملوک ڈھنگ تے
سنج سجا تتر ہو جانا سی۔ مینوں سویرے کھابا پاؤندے سن، تے ساری
رات پھرے تے کھلیاری رکھدے سن۔

شیر: ہور بئی؟

گتا: اوہناں دے چوکیدار وی اکھ لا لیندے سن۔ پر میرا اندرلا جا گدا اے
نا۔ مینوں کرنا ای پیندا سی۔ نسا ای پیندا سی چارے پاسے پا گلاں ہار،
تے بھونک بھونک کے اوہناں دی آپنی قوم دیاں بندیاں نوں پرے
کرنا پیندا سی۔

کھوتا: اوہ راتیں آپنی قوم دیاں بندیاں نوں ویکھنا نہیں چاہوندے؟

گتا: نہیں۔ راتیں اوہ کسے نوں نہیں چاہوندے۔ مینوں وی نہیں۔ جے میں
کدیں بیڈ روم دے کول چلیاں جاناں تے میرے نال لتوںتیں تے
گالو گالیں۔ اوہ کرنی بئی کیہ دسائ۔

شیر: بس جی اوہو گل۔ حکم اوہناں دا تے من تھاڑا۔ پئے بھگتو گئے خان جی
دھن بھاگ تھاڑے۔

گستا: میں تھاڑا وی ویکھیا اے وچلا حال ساریاں دا۔ جو تیرے دادے نال
چڑی گھر وچ ہوندی رہی اے میں اکھیں ویہندارہیاں۔ اوسمیں رسم
چلاتی اے ایہہ، جھلیاں دے پیو نیں۔

شیر: میں تیریاں ہڈیاں دا چورماں کر چھڈساں ای اوئے جے ہور اک
حرف وی مونہوں کڈھیو ای تے۔ ڈھیر ہو گئی اے۔

کھوتا: اسال سونہبہ کھاہدی ہوئی اے بئی۔ بھلیں نہ۔

شیر: اوئے ایہہ کوئی ممبر اے کمیٹی دا۔ ایہدا کیہ اے۔

کھوتا: (گستے نال) کیوں بئی۔ کیہ حال اے پھیر.....

گستا: پتلا پانی۔ کوئی امید نہیں۔

کھوتا: فکر نہ کرتوں۔ لمح جی میں گستے ہوراں نوں کمیٹی وچ ابزور کر کے
سد لینا۔

شیر: اوہ کس کاریں۔ ایہنوں نہ جنگل دا پتہ اے نہ جنگل دی رہت بہت
تے ریت رواج دا۔

کھوتا: اوہ ایسے کر کے تے سانوں فائدہ اے ایہدا۔ ایہنوں نہیں اسیں
ایتھوں جان دینا۔

گستا: مہربانی بئی تھاڑی، کمیٹی وچ بہاؤں لئی۔ کھوتے جی! تسمیں ڈھیر سیانے
تے ڈے دل دے بندے او۔

(ڈھول وجدا اے)

کھوتا: ہن بجھوکون آیا اے۔

مائی گھڑیاں: سلام اے۔ ہائے ہائے کڈی اوکھی چڑھائی اے اوتری۔ وے

تساں ایتھے کیوں میٹنگ رکھی اے، ٹبے دی ٹھیسی تے۔ کتنے دریا دے
بنے تے رکھو ہا۔ نہ ہوا ایتھے نہ گھٹ پانی دا۔ میرا تے ساہ پیا
گھٹنیندا اے۔

شیرا: جدوں اوکھی بنے تے سکھالاں بھل جائی دیاں نیں لی لی! بس دند تیز
کرو آپنے تے ظالماء دی شیخ پٹ چھڑو۔

کھوتا: گھر والا کئھے اے تیرا۔ اوہ کیوں نہیں آیا؟

گھتا: تسمیں وی جوڑے جوڑے بلاوندے او میٹنگاں ویچ۔

ماں: اوہ تگڑا نہیں۔ یار دوست لے گئے سن ”پکنک“ کرن نوں۔ آ کھا نہیں
نا موڑیا جاندا اوہناں دا۔

کھوتا: بس اسیں ہئے شروع کرنے آں۔ توں آپنا اصلا پا کے دنیا نوں وکھا
دے۔

(اوہ جاندی اے۔ گھتا آپنی جھاکی ٹنگدا اے۔
ماں آؤندی اے۔)

ماں: وے اڑیا! میں ماں آں۔ مینوں چھیتی جانا پینا اے گھر۔ آدمی میرے
نوں راتیں نیندر نہیں پینیدی۔ تسمیں شروع کیوں نہیں کر دے پیبا! میں
جانا اے چھیتی گھر۔

شیرا: ایہناں لوکاں کولوں تسمیں قوم دی بھلیاں لوڑ دے او۔ کملی رن! ہمن
بند کر آپنی ٹرٹر تے ساؤ می سُن۔

گھتا: زنانیاں دی بھسوڑی ای ہوندی اے ہر تھاں۔ کیڈی اوکھی بنی ہووے
بھاویں، ایہہ آپنے نکے کسیدے کڈھ بہن گیاں۔

کھوتا: بس ہن اک ہور ممبر دی اڈیک اے۔ بھجدا آؤندا ہونا اے۔ ہمیشہ ای لیٹ ہوندا اے۔ تے پھیر آن کے دلیلاں دے ڈھیر لاوندا اے۔
بہانے نرے۔

گدڑ: (ہفیا ہویا اے)..... او پانی دا گھٹ دینا مینوں۔ ہوا چھڈ یو۔ اوئے ہوئے۔ گل نہیں کیتی جاندی میتھوں۔

ماں: میں آکھیا ہئی نا۔ کتنے دریا دے کندھی تے رکھدے میٹنگ ارام نال۔
کھوتا: (گدڑ نال)..... کیوں بئی کیہ گل اے؟

شیر: راہ ویچ ہویا اے کجھ؟

گدڑ: توبہ توبہ۔ اک شیر نے چھوٹ لائی میرے مگر۔ میری جان لھو سی اوہ۔
میں جاننا نا۔ ساڑے نال نہیں کوئی ہتھ کر سکدا۔

گٹتا: (ٹپکر نال)..... تیرے مگر؟ ہونا اے کوئی جھلا۔ تیرے مگر پے کے
ایویں وقت ای وران کرنا اے نا۔

گدڑ: تھاڑی پلٹٹی اکا ای نکمی اے جناب! اوہنوں پتہ ای نہیں سی سونہہ
دا۔ میں دیا تے اوہنے مخول سمجھیا۔ میں اوہدے اگے واسطہ پایا بئی
بھائیا آپے چل کے دیکھ لے میٹنگ ویچ۔ اج دی شمشہ دیہاڑ تے شیر
بکری اک گھاث پانی پیندے نیں نا پئے۔

ماں: کھوتے جی! ایہہ تے تھاڑی ذمے واری اے نا جے مینوں کے کجھ
آکھیا تے میں تھانوں نہیں جے چھڈنا، آ۔

شیر: میری بھل اے۔ اوہنوں دنا یاد نہیں رہیا مینوں۔

گدڑ: (شیر نال)..... تینوں شرم آونی چاہیدی اے۔ ایہو جیہا حافظہ اے

تیرا-

گتا: (شیر نال)..... ایہنوں باہر کلڑھ دینا چاہیدا اے ایتھوں۔

کھوتا: (شیر نال)..... توں ہنے جا ٹرت۔ اوہنوں گچوں جا کے نپ۔ اوہدی
گچی مرود کے اوہنوں تھاؤں مار کے آ۔ پھیر اوہنوں سمجھ آؤسی آ۔

شیر: ساڑی سونہہ کیدھر گئی اوئے۔

کھوتا: کوئی نہ کوئی گھندر ہوندی اے نا قول اس قسم وچ باہر نکلن دی
وی۔

ماں: میٹنگ مکا کے چلا جاوے۔ بتحیرا ویلا اے۔ ٹسیں شروع کرو ہن۔

گدڑ: جیہڑی میرے نال ہوئی اے میں نہیں بھل سکدا۔

کھوتا: ہلا بئی پھیر۔ توں آپنا اصلی روپ وکھا ساریاں نوں۔

گدڑ: جیویں توں آ کھنا ایں۔

(باہر جاندا اے۔ ماں آپنی جھاکی ٹنگدی اے۔ گدڑ آؤندا اے)

ساوو تے سوانیو! گدڑ دی پچھان کوئی اوکھی گل نہیں۔ نہ تے میری

شکل ویکھ کے پیار آؤندا اے بہتا کسے نوں۔ تے نہ ای وجود ولوں

میں کوئی پہلوان آں۔ ایہہ تھوڑاں میرے اندر دے روگ بنے رہے

نیں مدتاں تھیں۔ مینوں اخیر آپنی عقل تیز کرنی پئی۔ ہن میں آپنی

عقل دا کھیا کھانا۔ جدوں لوڑ ہووے، جیویں لوڑ ہووے، میں آپنی

عقل ورتنا۔ تے اج اسیں حوصلہ کر کے بڑا وڈا فیصلہ کرن اتنے

آئے آں۔ میں دعا منگناں ہئی عرشاں توں گل نپیاں دی امداد آوے

تے ساڑا اوکھا ویلا ٹلے۔

گستا: ڈاہڈی سوہنی تقریر کردا اے میرے مالک ہار۔ جیھے آپنی کولوں واہوا کم لیندا اے۔

شیر: (گدڑ نال)..... بس جی پھیر تسمیں چھیر میں دی کرسی تے آ جاوو۔
مائی: آہو ٹھیک اے۔ میں وی ایہو چاہنی آں۔

کھوتا: بس مُک گئی گل ایہہ۔ سبھ دا فیصلہ اے۔ میں ایچنڈا شروع کراں۔
گدڑ: پڑھ بئی۔ سارے دھیان نال بئی او۔

گستا: ہولی ہولی پڑھیں۔ سجح نال۔ حرف حرف نکھیروں کے۔ بھگھل نہ ہو جاویں۔

مائی: دے پہلوں کوئی اللہ رسول دا نال تے لے لوو۔

شیر: آہو بئی۔ ایہہ تے ضروری گل اے نا ڈھلی۔ کھوتویو! ہو جاؤ شروع خیر نال۔

کھوتا: مینوں رب نال گل کرن دا ول نہیں۔ کوئی ہور ای ایہہ کم کرے تاں چنگا اے۔ جیہنوں تقریر واہوا آؤندی ہووے۔

گستا: آہو بئی گل پورے وسواس نال ہونی چاہیدی اے جے رب ہوریں سمجھ جان بئی ساڑے اتے واقعی اوکھی بن گئی اے۔

گدڑ: او چھڈو ایہہ خرافات..... (سجح نال) بی بی! تسمیں ساڑے تے اک مہربانی کرو کھاں۔

مائی: دسو جی۔ جم جم کہ
گدڑ: سنو پھیر۔ جنیاں گلاں آؤندیاں جے نا کر چھڈو۔ مٹھا بول بولنا، مٹھا تے ٹھکواں۔ واج ذرا ڈکھی جیہی کڈھنا۔ جیویں گواچے ایانے دی

نکل دی اے۔ ذرا تھڑک کے بولو نا تے پھیر اوہدی رحمت مونہہ نہیں
پھیر دی۔ پر بہتا معصوم وی نہ بنیو۔ متے اوہ سمجھے تسمیں بیوقوف ای او۔
گل اوہ جیہڑی اگلے نوں منا کے چھڈے۔ اوہدی مہر دی ڈاہڈی لوز
اے۔ لو بیلیو! ہن میں وی آپنی جھاکی کھونڈے ٹنگن لگا جے۔ اج
ساریاں تے پپتا پئی اے۔ ایہہ سمجھو ساڑی سانجھ داشان اے۔
(کھونڈے کوں جا کے ساریاں توں اُتے آپنی جھاکی ٹنگ دیندا اے)
کھوتا: توں شروع کرتے اسیں سارے رلنے آں۔ واج ذرا اُچی ہوی نا
تے رب ہوریں آپے پاسا پسن کہ.....
گلتا: ایویں اوہنوں گرمی نہ دیوا دیا جے۔ کیتی کترائی کھوہ ویچ پے جاوے۔
شیرز: ایسے کر کے تے زنانی نوں اگے کیتا اے اسیں۔ ایس گل داتے پاس
کرسن رب ہوریں۔
گدڑ: چھیستی کرو بھی۔ میں چھیستی کرنا چاہوناں۔
ماں: (آپنے آپ نوں سنہال کے عاجزی نال)..... یا اللہ! آپنی رحمت دا
بدل پا۔ چڑھدے ساون دا بدلتیریاں رحمتاں۔ سانوں تیری مدد دی
لوز اے۔ اساں ظالماء نال ٹکر لینی اے۔ سانوں آپنی جناب ویچوں
بھورا جتی عقل بخش دے۔
سارے: اوئے ویریو۔ ظالمو!
ماں: (عام واج ویچ)..... ہن مینوں تے پتہ نہیں نا پورا بھی ساڑے اُتے
بنی کیہ اے۔ کھوتے ہوریں پڑھن دعا اگوں۔
کھوتا: خبرے تھاڑے دل ویچ میرا کیہ درجہ اے۔ میں تے جانناں میں کم

آؤں والا گھلے دل دا سدھا سادا بندہ آں۔ مگدی ایہہ بئی میں کوئی
شے نہیں۔

شیر: اساں ایہہ تے نہیں سی آکھیا بئی آپنے سو ہے گاؤں لگ پو۔
کھوتا: چنگا بئی لھو مڑ..... (ہیک لا کے)..... اول نور بنیا۔
گھٹتا: (ہیک نال)..... پہلوں واء بنی۔

گدڑ: (ہیک نال)..... پہلوں جناور بنے۔
ماں: (ہیک لا کے)..... پھیر پانی بنیا۔
شیر: (ہیک لا کے)..... پھیر دھرت بنی۔

کھوتا: (ہیک لا کے)..... پھل، خشبواں۔ ون سونیاں رُتاں۔
ماں: (ہیک لا کے)..... پھیر مجھیاں آئیاں۔ گول، تنکریاں، لمیاں۔
شیر: (ہیک لا کے)..... پھیر بدّل، پینگھ دے رنگ تے جھالاں۔
کھوتا: پر بندے دا ناں تے آیا ای نہیں ایس ساری کہانی ویچ۔
ماں: اوہ خواہ مخواہ۔ سانوں کیہ گے بندے نال۔
شیر: نہیں۔ بندے ہوندے نیں۔ میں جو جانناں۔

گھٹتا: میں دلوں وجھوں نوکری کیتی اے اوہناں دی۔ مینوں اوہناں ظالماء
دے ٹھڈے دھپھے نہیں بھلدے جیہڑے میرے لک تے ورھے نیں۔

گدڑ: کھوتا جی! تاں بندیاں دا ذکر تے کیتا سی!

کھوتا: جیہڑا گویڑ تھوڑا کو اسیں لایا اے مخلوق دے جمن بارے اوہدے ویچ
بندے دا تے ناں ای نہیں آؤندائیتے۔ خبرے ایہہ کیدھروں آوڑے
نیں تے کیدھرنوں وگ جاندے نیں۔ جانوراں دیاں سدھراں ڈھا

ڈھیری کر جاندے نیں۔ اوہناں دا امن چین بر باد کر جاندے نیں۔
شیر: اصل گل تے آ ہُن۔

کھوتا: میری گل پورے دھیان نال سنو۔ تھانوں پتہ اے ایہہ دنیا جنگل ای
جنگل سی۔ وِچ ساڑے ڈے پوری ازادی نال موجاں ماندے پھردے
سن۔ کدیں کسے اوہناں نوں ڈکیا ولیا نہیں سی۔ پھیر کوئی قدرت ولوں
بھیراں پہیاں۔ رات تو رات سینکڑیاں ہزاراں جنور مر گئے۔ نہ کسے
اوہناں دیاں ڈھیریاں تے تختیاں لا یاں نہ کسے اوہناں دیاں واراں
گنویاں۔ پر حیاتی دے پہے وگدے رہے۔ اساں تھوڑی جیہی تھاں
آپنے لئی ول کے رہنا شروع کیتا۔ اوتحے اساں آپنیاں نکیاں نکیاں
نوں پالن دا چارا کیتا۔ اوہناں نوں رہت بہت دے ڈھنگ سکھائے،
آپنے آپ نوں بچاؤں دے داء دے پر کھ پڑچوں دیاں جا چاں
دیاں۔ پھیر ساڑے مگر واہراں چڑھیاں تے سانوں گھیر گھار کے اک
نگرے لا ڈتو نیں۔

گھٹتا: توں اتھے راضی نہیں۔ مینوں تے ایہہ بہشت لگدا اے۔
ماں: ایویں نہیں وِچوں ٹلکی دا ہوندا۔ اوہدی گل سُن دھیان نال۔
شیر: مو نہہ بند کرو اوئے آپنے نہیں تے کجھ کرا بہندے او میرے کولوں۔
گدڑ: (ڈونگھا ہوکا)

کھوتا: بعضیاں شیواں کھلر دیاں نیں تے بعضیاں سُنگڑ دیاں نیں۔ ایس
ویلے بندے کھلر دے پئے نیں۔ ساڑا معاملہ ذرا خراب اے۔ ہو
سکدا اے کدیں موڑا پے ای جاوے پر اسیں دل تے کیوں لائے۔

ویکھو نا! ساڑا ابادی دا کوئی مسئلہ نہیں۔ نکے توں نکے جنور نوں وی امن
چین نال جیون داتے ودھن پھلن دا حق اے۔ سانوں وی آپنیاں
بالاں نال اونا ای پیار اے ہتا کسے ہورنوں اے۔

گدڑ: ایہہ گل اوہناں منی نہیں بھاویں رب نوں گواہ کر لیئے۔
کھوتا: آہو۔ اوہناں دا کھلار ہن ایس پاک جنگل دیاں سریاں تائیں اپڑ
پیا اے۔ کہیاں جگاں توں ساؤیاں وڈیاں دے پھل ایس دھرتی وچ
دے پئے نیں۔ ایسے دھرتی وچ ساؤیاں ماواں نے اوہ سہاگ تے
گھوڑیاں گنویاں جیہناں دی گونج اج وی پئی سنیندی اے۔ ساؤیاں
بچونگڑیاں دے ملوک ہتھاں دے نشان وریاواں دیاں کنڈھیاں اتے
لگے اج تائیں پئے دسداے نیں جے ساؤی قوم نے اتھے پھجن لئی
کیہ کیہ مشکلاں کٹیاں۔ ساؤیاں سہاگ سیجاں توں اٹھیاں چمپے تے
مہندی دیاں خشبواں اج وی داء دا موہنہ پھیاں بھرویاں نیں۔ پھیر
ساؤے تے ظلم دی چھری کیوں دھری گئی اے۔ سانوں گھراں چوں
کڈھن دے منصوبے کیوں پئے بحمدے نیں۔ کوئی نیاں نہیں ایس
دھرتی تے؟ اندر لے دی کوئی اواز نہیں؟

گلتا: کوئی عوضانہ وی تے دیس گھر چھڈن دا کہ نہیں؟

ماں: ہائے ہائے دے میرے بچے کیدھر جاس۔

شیر: ایہہ کسے اک گھر داتے معاملہ نہیں نا بی بی! ساری قوم تے وقت پیا
اے۔ کوئی سوچ کے ای راہ لھسائیں نا سارے۔

کھوتا: اوہناں نال گل بات کیوں نہ کریے۔

گُتا: گل بات وِچ تے اوہناں نوں ای فائدہ رہنا اے۔ اوہناں تے
آپنیاں چالاں مُوجب ای گل مکاؤنی اے۔

ماں: دے ہار کیوں نہیں من لیندے تسمیں؟

گدڑ: ایہہ تے شان نہیں نا پھیر جانور دا۔

کھوتا: مینوں سمجھ نہیں آؤندی ایہہ ساڑے دوالے کیوں ہو گئے نہیں۔

ایہناں نوں ہور بتھیری تھاں ہونی اے۔

ماں: ہائے دے کوئی رب دا واسطہ پاؤ۔ کوئی دوزخ دی اگ دا ڈراوا دیو
نہیں خبرے ٹل ای جاون۔

گُتا: ایس گل دا وی اپاء اوہناں کر لیا ہویا اے۔ تسمیں رب دے خوف توں
ڈراسو تے اوہ آکھسن اسیں تھاڈے ارام لئی چڑی گھر نہیں پوائے
لوہے دیاں جالیاں والے۔ سرکس نہیں کھولے تھاڈا جی پر چاون لئی۔

ماں: اللہ میرا ای صبر پوے ایہناں بندیاں نوں۔

شیر: کیہ خیال اے چڑھائی کس دیلے شروع ہونی اے۔

کھلوتا: ساڑی رپورٹ تاں ایہہ اے بھی چڑھائی ہون ای والی اے۔
اوہناں ہتھیار کڈھ لئے نیں آپنے۔

گُتا: ہتھیار تے اوہناں دیاں فیکٹریاں وِچ دن پر رات پئے بندے جے
بنت نویں۔ کلا کلا گولہ پورے شہر نوں فنا کر سکدا اے۔ پر اوہ تے
آپنے لئی پورے نہیں ہوندے اوہناں دے۔ مینوں تے پتہ اے نا۔

شیر: ایہہ پھیر پرانے ہتھیار ہون گے کوئی۔

کھوتا: پرانے وی گھٹ نہیں۔ سانوں ایہہ تھاں چھٹ کے اگانہ گھنے جنگل

وِچ ٹُر جانا چاہیدا اے۔

گِدڑ: اوہناں نوں کسے دیا ہویا اے بئی اوہ اشرف المخلوقات نیں۔
ماں: اوہ کیہڑا سی ایہہ کہن وال؟

کھوتا: اوہناں دے رب نے دیا سی اوہناں نوں۔ کروڑاں درھے ہو گئے
نیں ایس گل نوں۔

گِدڑ: ایہہ اوہدے بالپنے دیاں گلاں نیں۔ ہُن جے اوہ سیانا ہو گیا ہو وے
تے آپنی راء بدل لوے۔

ماں: تائیوں سُرت آوے اوہناں نوں وی تے خبرے بھیڑے پے کے ساڑا
کھیہڑا ای چھڈ جان چندرے۔

گِدڑ: میری گل سُنو دھیان نال ایہو جیہیاں امیداں کڈھ چھڈو دل وِچوں۔
اوہ لوک ڈٹے ڈھیٹھ تے آپ مہارے نیں۔ اوہناں اُتے جے آکھو
نا کسے دعا دا جاں مت دا جاں ترلے منت دا اثر ہو جاوے تے ایہہ
نہیں جے ہونا۔

گُتا: گل ای نہ کرو جی میں تے جانناں نا اوہناں نوں۔
شیر: پھیر کیہ کریے ہُن؟

کھوتا: سارے جنے کنڈاں جوڑ کے اخیر لا ہلا کر ویکھیے اک واری۔
ماں: میں تے آہنی آں جا کے اوہناں نوں سمجھاوو۔ مَلَا اساں تہانوں کیہ
آکھیا اے؟

شیر: اساں کیہ آکھنا اے بی! اساں اوہناں دیاں شہراں تے دھاڑاں
نہیں ماریاں۔ محل نہیں لئے اوہناں دے۔ اساں کسے نوں زوریں

آپنے مذهب تے چلن توں نہیں موڑیا۔ زوریں کسے دی وارنوں نہیں
دبایا۔

گتا: اسال اوہناں دا رِزق نہیں کھو ہیا۔ اوہناں دے بال نہیں زہر دے
کے مارے۔ اسال ہوون جمن نہیں ڈکیا اوہناں دا۔

شیر: اسال ایسے کر کے شہر پنڈ پہاڑ چھٹے بھئی اوہ امن چین نال رہن۔
اسال چُپ کر کے اج ہارای اک اکٹھ کیتا تے فیصلہ کر لیا بھئی ایہناں
نوں امن امان نال رہن دیے۔ خیال ایہہ سی بھئی اوہ سانوں وی امن
امان نال رہن دیسن تے دونویں دھراں آپو آپنی تھاویں خوش رہسن۔
مائی: دے شala خوش تھیویں توں وی۔

شیر: شala توں وی خوش تھیویں۔

گتا: آہو بھئی۔ ہولو خوش۔ کر لھو امن دیاں گلاں۔ مینوں پتہ اے اوہناں
کیبہ کرنی اے۔

کھوتا: بچنا جے نا تے مہر محبت کلڈھ چھڈو دلاب وِچوں۔ پھر دلے بن
جاوو۔ زندہ رہن واسطے دلیری دے قصے تے بناؤ نا آپنے۔

گتا: جے اوہناں جنگل وران کر گیا تے پھیر کیبہ کرسائیں۔

گدڑ: مقابلہ۔

شیر: اوہ ہو۔ ایہہ سخن دیاں شام۔ ایہہ بانسیاں تے ڈھولاں دا سوہنا
واج۔ اسیں کیویں وسار سکنے آں۔

گدڑ: ساڑیاں بچیاں نوں وی جیون دا حق اے۔ جے کوئی ایہہ حق کھو ہنا
چاہوے تے اسیں اوہنوں سُرت کرا دیاں گے۔ اسیں کمزور آں پر

جے اک مٹھ ہو جائیے تے کیہ نہیں کر سکدے۔ اسیں آہلکسی آں،
مطلبی آں، خار باز آں۔ پر جے بہر تے آ بنے تے پھیر اسیں اوہ
کراں گے جیہڑی جگ دیکھے۔ یاد رکھو اسیں کلے نہیں۔ گل جہان
دے اولیاء، وَریاں دے آپنے بزرگ وی صاف پئے ویہندے نیں
ہئی اسیں بے قصور آں تے ساڑا کوئی آسرا نہیں۔ آپنیاں غاراں نوں
قلعے بنا لو۔ گھر گھر وِچ خبر ڈھما دیو۔ ساڑا مذہب، ساڑیاں ریتیاں،
ساڑا جیون، ہر شے خطرے وِچ اے۔ اُٹھ کھلوں دا ویلا آ گیا اے۔
کر کے وکھاون دا ویلا آ گیا اے۔

گُتا: گِدڑ بادشاہ!

سارے: زندہ باد۔

کھوتا: خبر ڈھماؤنا میرے تے چھڈ دیو۔ اک اک اکھر تھاڑا میرے دامغ
وِچ لکھیا گیا اے۔ میرا پلیٹی دا کم اک نمبر ہو۔ تیسیں کوئی فکر نہ
کرو۔

شیر: ویلا کیہڑا ویکھدے او۔ چلو چل کے خبر ڈھمایے۔ ہور وی کئیں
سر بندھ کرنے جے اجے۔

گُتا: فٹا فٹ چلو۔ اسیں پہلے خون دی خبر تھانوں لیا کے دینی اے۔ جنگ
لگ چکیا اے۔ اج تو حق پچ سبھ او سے دا اے جیہدی بانبھہ وِچ
زور اے۔

(سبھ جھبدے ٹر پیندے نیں)

گِدڑ: ماں جی! تیس وی جاؤ۔

مائی: وے مینوں پیر جُم لین دے آپنے۔

گدڑ: کھلی رہو او تھے ای۔ پتہ ای نا سونہہ کھاہدی ہوئی آ۔

مائی: مینوں نہیں سی پتہ توں ایڈا سیانا ایں۔ میرا گھر والا آہندا سی بھی تیرا دماغ ساریاں کولوں تیز اے پراج تے حداں ای مک گھیاں نیں۔

توں کدھی اپاء کر چھڈیا اے مشکلاں ساؤیاں دا۔

گدڑ: میں کوئی اپاء نہیں کیتا کسے دا۔ ہر کسے نوں آپو آپنا بلہ کرنا پینا اے، میں تے راہ دس سکناں۔

مائی: رب جزا دیوی۔ ایڈا نیوال سر رکھنا ایں سارے جہان دیا دردیا۔

گدڑ: تھاڑی مہربانی اے ماں جی!

مائی: میں کدے ایڈا نیک تے ایڈا سیانا بندہ نہیں تکیا۔ میرا تے اج سبب بنا دیتا اے رب نے۔

گدڑ: چاہونی کیہ ایں توں؟

مائی: گدڑا۔ تیرے کولوں کاہدا پڑدا اے۔ میرا دُکھ کوئی ماں ای پچھان سکدی اے جیہدے گھر ایا نیاں دا اجز ہووے تے کسے دے سر وچ عقل دی رتی وی نہ ہووے۔ جیوندے تے اوہ رہسن خوش وی رہسن پر جماندرو انھیاں ہار اوہناں نوں کدے پتہ نہیں لگن لگا بھی اوہناں کیہ نہیں ویکھیا۔

گدڑ: سُرت سمجھ بآ جھوں حیاتی سکھ ای سکھ اے، بے دوس تے نچنت، اصلوں نزوئی۔

مائی: نہ ہُن مینوں ولیوں نہ دے۔ میری نہیوں ایہناں گلاں نال تسلی

ہونی۔ میں آن پڑھتے آن جان آس۔ میں چاہونی آں توں میریاں ستار مُندیاں نوں آپنی چھاں پیٹھ کر لے۔ جیویں رات جہان نوں آپنے پرچھاویں وِنچ لُکا لیندی اے تے وچوں سورج جیہی کرامات ظاہر ہوندی اے۔

گِدڑ: میریاں ایڈیاں طاقتاں کتھوں۔

ماں: نہ اڑیا۔ میرا دل نہ توڑیں۔ میریاں ہزار پیڑھیاں تینوں سیساں دیسن۔ شالا ٹوں جیویں تیرا مان تران جیوے۔ میریاں بالاں نوں پڑھا لکھا۔ آپنے کول بٹھا کے اوہناں داشان بنا۔

گِدڑ: توں کھیپڑے ای پے گئی ایں تے ہلا پھیر لے آویں۔ میں اوہناں نوں ایس معاشرے دے مفید فرد بنا دیساں۔ پر کاہلے تے نہ پوسن اوہ؟

ماں: لے جیویں توں آکھیں انجے ای کرسن کہ۔ اوہ تے اکا ای نمانے تے بے سمجھ نیں میرے مُندے شوہدے۔

گِدڑ: چنگا جا ہن توں دریا ول۔ کل لیا ویں اوہناں نوں تڑکے۔ اوس ویلے ہوا صاف تے تازی ہوندی اے تے گھکیاں لا لیاں رب دا ذکر کر دیاں نیں۔

ماں: دھن بھاگ۔ میری تے ٹکل تر گئی۔ بھلا ہووے، ٹکل عالم دا بھلا ہووے، میریاں بالاں نوں رب ایہو جیہا اُستاد دیتا اے۔ میں بھلکے آوساں۔ مینوں تے راہ نہیں سُجھدا خوشی نال۔ بھلکے استھے ای رہویں، سویلے سویلے ای آجانا ای میں سوہنیا!

(نسی نسی سیجھوں نکل جاندی اے۔ گڈر نیجھے لا کے اوہنوں دیکھی
جاندا اے تے پڑوہ پے جاندا اے)

ڈوچا انگ

تھاں ---- جنگل وچ اک بُتبہ

ویلا ---- سوری

گدڑ: ایہو جیہی عزت تے کدی کدار ای لبھدی اے۔ پر علم ساریاں
طاقوں دی یعنیہ اے۔ میں آپنا علم ونڈ چھڈاں؟ مینوں عقل کوئی ڈیگی
تے نہیں سی لبھی۔ میں ایہدے لئی جان ماری اے۔ قدرت ولوں
مینوں کیہہ ملیا سی۔ قدرت تے سدھی سادی تے بے پرواہ اے۔

جگ تے جیون لئی، کچھ بن کے جیون لئی بندے نوں تانگھ دی اگ
بھکھاونی پیندی اے۔ اوکڑاں جرنیاں پیندیاں نہیں۔ مُتنگے سہیڑ کے مت
سکھنی پیندی اے۔ بڑا ماڑو پینڈا اے۔ پر ہور کوئی راہ نہیں۔ روح
نوں ماریوں باجھ ایہدی رت چوائیوں باجھ کوئی چارہ نہیں۔ گھریالن
وچاری نیک، ایماندار تے سچیت جاپدی اے۔ گھریال ایہدا اُکا ہڈ
حRAM۔ نہ کسے نوں ملدا اے نہ گلدا اے۔ حیران آں میں، عورت
ذات ہو کے حیاتی دے شوہ وِچ ٹھی مارن تے تلکی بیٹھی اے۔ بندہ
آکھے بھی جا دریا تے جا کے دھپاں سیک تاریاں لا تے مجھیاں نگل،
بھاویں بندے نگل۔ جو مرضی آ کر۔ دُنیا دے بھیت کیوں کھوجن بہہ
گئی ایں۔ پر ایہنوں چڑھ چکی اے وس۔ ایہنوں وج گیا اے بان۔
ہُن نیندر ارام ایہدے نیڑے نہیں لگدے۔ ایہنوں گیان دی بھکھ
اے۔ جانن لوڑدی اے کھول کے پھرول کے۔ ایہدے دل وِچ کئیں
سوال نہیں تے ایہہ اوہناں دے جواب منگدی اے پر جواب کھتوں
ملے۔ اسیں اجاث وِچ پئے وسنے آں۔ اسماں کیہ پھکا چند تے بلدے
تارے کیہ، کسے کول ساڑے جوگی ویہل نہیں۔ اسیں پچھڑے، راہ
ہارے تے وسرے لوک آں۔ اسیں ہنیرے دی اولاد آں۔ کیہدا
چانن سانوں جھلسی۔ سانوں چانن دی آس کرن دا حق وی ہے اے؟

(گھریالن آؤندی اے)

ماں: شُکر اے ویلے سر ای اپڑ پئی آں میں۔ آدمی میراستا پیاسی۔ جیون
نال اوہنوں کوئی شوق نہیں۔ ڈر آن لگدا اے مینوں تے اوہدے حال

ولوں۔ بس سارا دن لما پیا رہندا اے تے خالی اسماں دل تکی جاندا
اے۔ جے اوہنوں پتہ لگ جائے ہئی میں مُندیاں نوں پڑھنے پاؤں لگی
آل تے مینوں مارای ہے۔

گدڑ: گھر دا سُکھ نہ وران کر ایویں۔ مُندیاں دی پڑھائی پچھے آپنا آپ
کیوں گواون لگی ایں؟

مائی: میں تے دل نال پک کر لیا اے۔ ہُن جو ہووے سو ہووے۔ کل
مینوں پتہ لگ گیا اے پئی علموں باجھ بندہ لکڑ دی مڈھی اے بس ہور
کچھ نہیں۔

گدڑ: تینوں پتہ اے رُکھاں وِچ وگی جان ہوندی اے؟

مائی: آہو۔ پر ایہہ نہیں پتہ کیوں پیندی اے جان اوہناں وِچ۔ خبرے
مینوں کدیں وی نہیں ایہہ گلاں سمجھ وِچ آؤنیاں۔ آپنی تے میں حیاتی
روڑھ چھڈی اے پر اگوں نہیں ایہہ ہون دینا میں۔ توں پڑھائیں
اوہناں نوں۔ نیک سُکھڑ تے خدا خوف بناسیں۔ تیرا ناں روشن کریں
اوہ۔

گدڑ: مینوں کسے دے دتے ناں دی لوڑ نہیں۔ پر تیرا جذبہ دیکھ کے میں
سوچیا اے بئی تھوڑا جیہا وقت لا ای دیئے تیریاں بالاں تے۔

مائی: میرے بھاگ نہیں۔ میں سدلوں اوہناں نوں اندر۔

گدڑ: آہو۔ سد لے۔

مائی: میں اوہناں دے لاد دے ناں ای سدنی آں۔ ویکھیں کڈے معصوم
نیں میرے لال۔ اٹھن بہن نہیں بُہتا جاندے، توں معاف کر چھڈیں

نیں۔ ہوئی ہوئی آپے سکھ جاسن..... (تاوڑی مار کے)..... تا جا-
ما جا۔ سا جا۔ با جا!

(آؤندے نیں۔ آپنے راکھویں جوڑے پائی۔ دھوتی تے گڑتا۔ سٹچ
ولے مونہہ تے اک ڈوجے دا ہتھ پھر کے کھلوندے نیں۔ اُستادنوں،
ماں نوں تے ویکھن ہاراں نوں سلام کر دے نیں)-

گدڑ: ہوں۔ واہ۔ چوکھے سارے نیں۔

ماں: اجے ہور وی نیں..... (تاوڑی مار کے)..... جاؤ۔ با جاؤ۔ ما جاؤ!
(آؤندے نیں۔ اوہولباس۔ سلام کر دے نیں۔ با جاؤ بھنجے لما پین دی
کردا اے)

گدڑ: میرے لئی بڑی عزت اے جی۔ با جاؤ دی جا پدا اے اجے بیندر ای
نہیں گھلی۔ ایڈی سویلے کیوں تکلیف دیتی ایہناں نوں۔

ماں: سبھ سمجھاں آ جاسن تیرے کوں رہ کے گدڑ سائیں۔ بس ہُن تیرے
حوالے۔ اک گل ای۔ میں ماں آں۔ کدیں کدا میں مینوں آؤنا ای
پینا اے ایہناں نوں ویکھن لئی۔ توں غصہ نہ کیتا کریں ایس گل دا۔
بس میں گھڑی دی گھڑی آئی تے کھلوتی کھلوتی پیار دے گئی ایہناں
نوں۔ ہُن میں چلنی آں۔ بڈھے میرے نے ہال ہال پائی ہونی اے
مگروں۔

گدڑ: توں بے فکر ہو کے چھٹ جا ایہناں نوں ایتھے۔ میرا وعدہ اے بئی
میں ایہناں نوں عزت دار، سوجھوان تے علم دار بندے بناؤساں۔
ایہناں دی نسل داتے پتہ ای اے مینوں پر ایس گل دا کوئی خیال نہیں

کرنا میں۔ پوری توجہ نال پڑھا سا۔ میرے تجربے توں ایہہ پوری طرح فائدہ اٹھا سا۔ توں بے شک آ جاویں کریں کدیں کدا میں تے آ کے فرق ویکھیں۔ جے مینوں لگے بھی گل نہیں بنی تے بے شک کسے ہو ر مشہور اُستاد اگے پا دیویں۔

ماں: مینوں بھروسہ اے تیرے تے بڑا۔ چنگا پُتر چلی آں۔ بس اج توں چیتا رکھیو ایہہ تھاڑا پیر جے، تھاڑا وسیلہ۔ تاں گسکنا نہیں جے نہ سر چکنا جے ایہدے اگے۔ ایں توں اُتے ہو ر کچھری نہیں تھاڑے لئی کوئی۔ پیر دلائ دے بھیت وی جاندا اے۔ ایہدی عزت کریو۔ رب کسے دِن نوں تھانوں وی عزتاں دیسی۔

(ماں پرت کے سیچھوں نکل جاندی اے۔ باگو مگر لگ جاندا اے۔ سارے ویکھدے رہندے نیں۔ دونویں پرت آؤندے نیں)

باگو میریا شیطان پُترا۔ اتنے ای رہو پُتر اتنے ای۔ چیویں۔
(مسکراوندی باہر لڑ جاندی اے)

گدڑ: پُترو! میں قول دیتا اے تھاڑے ولوں۔ مینوں آس اے تھاڑا مستقبل روشن ہوئی۔ میریاں گلاں دھیان نال سُنسو تے فائدے ویچ رہسو۔ اسیں ہُن سمجھو سارے اکو گھر دے جی آں۔ ذرا مینوں دُونی دا پہاڑا تے سُناو شاوا۔

(سارے بال چند بنا کے ساہمنے کھلو جاندے نیں تے اک اک انکڑا بُلاوندے نیں)

تاجا: دو دُونی چار

ساجا: تن دونی چھے

(ستواں بال ستوں دونی چوداں آکھ کے پہاڑا مکاؤ ندا اے)

گدڑ: (تاوڑی مار کے)..... میں بڑا خوش آں بھی۔ سمجھدار بچے اوسمیں۔

باقی پہاڑا پورا کرن لئی تھوڑی جیہی محنت ہور کرنی پوی۔ ہو جاسی۔ کجھ

وقت لکسی ہور اجھے۔ ستویں بال تے دُنیا مُک تے نہیں جاندی۔ ہلا

بھی تاجیا توں دس کھاں تیرا ناں کیہنے رکھیا سی تے کیوں رکھیا سی۔

تاجا: میرا پیو مینوں تاجا سدوا اے۔ مینوں پتہ نہیں کیوں۔

گدڑ: تیرے ناں دا تیرے نال، جو کجھ توں ہیں اوہدے نال کیہ تعلق
اے۔

تاجا: میری ماں رکھیا سی میرا ناں۔ مینوں نہیں پتہ مطلب کیہ اے ایہدا۔
مینوں چنگا نہیں لگدا۔

گدڑ: مطلب ایہہ ہویا بھی ماپیاں نے کوئی سوچ سمجھ کے ناں نہیں رکھے
تھاڈے۔ چلو کوئی نہیں۔ تھاڈی حیاتی تھاڈا ناں تھاڈیاں عملاء نال ای
بنسی۔ جدوں اسیں کدیں روں ویچ آئے تے اسیں تھاڈے قدرت
دیاں بنائیاں شیواں والے ناں دھر دیسائیں۔ کدو، آڑو یا کوئی سبزی
کوئی پھل۔ اچھا دسو دُنیا کیہنے بنائی سی؟

تاجا: اسماناں تے اک رب رہندا اے اوہنے۔ اوہ دُور رہندا اے ساریاں
کولوں۔

گدڑ: کنا ٹھو دُور تے کیوں؟

جاگو: کروڑاں کوہ دُور۔ اوہنوں کوئی چنگا نہیں لگدا ایس کر کے۔

تاجا: ایہہ نہیں ٹھیک۔ لا لے شرطاں۔

ماجا: جے اوہنوں چنگا نہیں کوئی لگدا تے پھیر اوہنے دُنیا کا ہنوں بنائی سی۔

گدڑ: خواہ مخواہ۔ فقرے دے اخیر وِج ”خواہ مخواہ“ لفظ لا دیندوں تے
فقرے وِج زور آ جاندا۔

ماجا: آ ہو جی۔ پھیر دنیا ایویں بنائی سا سو خواہ مخواہ۔

گدڑ: بئی جے اکدو جے دے بہتا کول ہو کے رہن لگ پئے تے دور والا
جیہڑا جادو ہوندا اے نا اوہ کوئی نہیں رہندا، سبھ پھوک ہو جاندا اے۔
ایسے کر کے رب وی دور ہو بیٹھا۔

باگو: اوہ نہیں جی پہلوں بنا بیٹھا سی تے پھیر دل نہیں وجا دُنیا تے۔ ہور
کوئی گل نہیں۔

گدڑ: نہیں بئی۔ ایہہ گل نہیں نا پھیر۔ باگو سُتا پیا ایس توں وی۔ توں تے
سُتا پیا ایس۔ توں ٹُر جا ماں کول۔ ایڈیاں علم دیاں گلاں پئے کرنے
آں اسیں تے ایہنوں خیال ای نہیں۔

باگو: اک مینوں نیندر آئی ہوئی اے۔ دُو جے مینوں تھاؤیاں گلاں چنگیاں
نہیں لگدیاں۔ میں ماں کول جانا چاہوناں۔

تاجا: ادب نال بول اوئے۔ چیتا ای ماں کیہ آکھ کے گئی او جان لکیاں۔
گدڑ: غیتوں میرا کوئی لحاظ نہیں؟

باگو: نہیں۔ میں دریا دے کنڈھے تے جا کے یاراں نال کھیڈنا
چاہوناں..... اسیں مجھیاں کھاسائیں تے دھپاں سیکساں۔ میں ماں
کول جانا اے۔

ماجا: اسیں رب دی گل پئے کر دے ساں جیہڑا دُور و سدا اے۔ اسیں ڈونگھے بھیت پھولن دی کوشش پئے کرنے آں۔

باگو: مینوں نہیں پتہ رب کون اے تے کون نہیں۔ کنی دُور و سدا اے تے و سدا کیوں اے۔ میری ماں نیڑے رہندی اے میں اوہدے کوں جانا اے۔

گدڑ: تینوں پتہ اے حیاتی دا مطلب کیه اے۔ اجے ہور جانن دی سوچن دی لوڑ اے سانوں بہت۔

باگو: میں کجھ نہیں جانا چاہوندا۔

گدڑ: بس بئی میں ایہنوں ایہدی ماں کوں چھڈ ای آوناں۔ تیسیں گل بات جاری رکھو ایہہ ساڑے وِچ بہن دے لاکٹ نہیں۔ ایہدا خیال اے بئی حیاتی بے معنی چیز اے۔ بے معنی چیزاں نال میرا گذارا نہیں ہو سکدا۔ آپے ماں ایہدی سانحصی۔ ایہو جیسے جھلنے نال کیہڑا سر کھپاوے۔

(جھپٹ کے باگو نوں پھر لیندا اے۔ اوہ ترک جاندا اے)

چل اوے جھلیا تینوں میں دریا تے چھڈ آواں۔ اوتحے خوش رہیں توں آپنے بے مطلب سکھ وِچ۔

(جاندا اے)

تاجا: بھاویں باگو ساڑے با جھوں او در ای جاوے۔

ساجا: اوہنے کدیں کسے دی پرواه نہیں رکھی۔

باچا: اوہ ماں دا پُتر اے۔ اوہدے ای چھڑ چڑھیا رہنا اے اوہنے ساری عمر۔

جاگو: استاد جی نے ایویں سختی کیتی اے اوہدے نال-

تاجا: اوہدے نال ہونی ایہو چاہیدی سی-

ساجا: پر یار ایہہ سوال تے اسیں ساری عمر نہیں سنے کدے-

باجا: گدڑ سائیں نوں جواب نہیں سی چاہیدا اوہ تے ساڑا شوق پیا ویکھدا سی کینا گو اے-

ساجا: سچی پچھو تے میرا تے اتنھے ساہ گھٹن ڈیہہ پیا جے- انجے ای ہوندی رہی ناتے میں پھٹ جانا اے کسے دن-

باجا: اوس توں پہلاں ای گدڑ سائیں تینوں دریا تے لے جانا ایں دھرو کے-

ماکو: میں وی دریا تے جانا اے-

باجا: کیوں اوئے؟

ماکو: مینوں نہیں چنگا لگدا ایہہ استاد-

تاجا: ان پڑھدا ان پڑھ رہمیں-

ماکو: کوئی گل نہیں-

ساجا: ماں مار سٹسی تینوں-

ماکو: میں پیو کول ٹر جاواں گا-

ماجا: پھیر پیو مار سٹسی آ-

جاگو: ساڑی جان کیوں لھو نہیں سارے-

ساجا: استاد ای جواب دے سکدا اے ایس گل دا-

(گدڑ آ جاندا اے)

تاجا: ماں نے کیہ آ کھیا؟

گدڑ: اوہ تھانوں پتہ اے دریا دا رستہ کپھو جیہا اے۔ کنڈے ای کنڈے۔
ماں مر کے میں اپڑیاں اوتحے تے اگے اوہ پئی وساکھی مناؤندی سی
جھلیاں دی ہیڑ نال۔ میں اوہنوں اک پاسے کھڑ کے ساری گل
سمجھائی۔ پر زنانی دا ہٹھ بُرا۔ نہیں ای منی۔ آکھے توں لے جا
ایہنوں۔ ایہہ آپے وقت نال سمجھدار ہو جاسی۔ میں آکھیا میں ایہدی
لاپرواہی نہیں برداشت کر سکدا۔ پر جی اوہ نہ ای منی۔ آکھے منڈا بڑا
گُنی اے۔ اخیر مینوں پھیر اوہنوں چُک کے ایڈا پینڈا کرنا پیا۔
ماجا: ہُن کتھے اے اوہ۔ اوہ وی من گیا اے۔

ساجا: میں تے نہیں چاہوندا، اوہ آوے استھے مُڑ کے۔ اوہ دماغ دا ڈھلا
اے۔

جاگو: ماں نوں چاہیدا سی اوہنوں اوتحے رکھ لیندی۔ ایہہ تے ظلم اے نا
اوہدے تے۔

گدڑ: تھاڑا کیہ خیال اے کاکا! باجا، ماکو، تسمیں نہیں بولے۔
باجا، ماکو: تسمیں جو آکھو چ اے۔

گدڑ: میں اوہنوں بہشت ول ٹور چھڈیا اے۔ ہُن اوہنوں پتہ لگ ولیسی
رب کتھے اے۔

سارے: (تاوڑی)

گدڑ: مہربانی بئی تھاڑی۔

تاجا: تسمیں اوہنوں کروڑاں کوہ ڈور کیویں گھل چھڈیا اینی چھیتی؟

ماجا: او تھے ہمیشہ سُکھ اے۔ اوہنوں مجھیاں ڈھیر ساریاں تے ہانی وی لجھ جاسن کھیڈن لئی بتحیرے۔

گدڑ: تسلیں آپنے استاد تے بھروسہ رکھو۔ ایہدے کوں بڑیاں کراماتاں نیں۔

جاگو: سانوں پورا یقین اے جی۔ ایہہ ہو سکدا اے۔

گدڑ: پُر وقت ای دسیسی بئی اسیں کیہ آں تے اسیں کیتا کیہ اے تے کیہ کر سکدے ساں اسیں اک دوچے لئی۔ افسوس کاہدا۔ ہر کم وچ حد آ جاندی اے۔ جسم دی حد۔ دین دی حد۔ میں تے آپنا فرض پورا کرنا اے جتنا میرے کولوں امید کیتی جاندی اے۔

(سارے بال وار واری استاد اگے جاندے نیں۔ اوہ ڈاہڈے پیار نال اوہناں دے سراں تے ہتھ پھیردا اے۔ بال استاد دوالے گھیرا گھٹ کھلوندے نیں تے جاگو وکھرا کھلوتا بولدا اے)

جاگو: دھن توں مائے ساڑیئے۔ دھن توں گروساڑیا۔ دھن ایہہ جنگل جھے سانوں آپنی عقل و دھاون دا موقع لبھا، جتھے اجے وی ایڈیاں ایڈیاں مشہور ہستیاں پھیاں ہوئیاں نیں۔ اسیں آپنے استاد دا حکم نیا کریا میں۔ ساڑی مان نوں جیہڑا قول ایہنے دیتا اے سانوں یاد اے۔ جنوراں دیا ماکا۔ اک دوچے نوں نیک تے ادب لاکت بناؤں وچ ساڑی امداد کر۔

(سارے آمیں آکھدے نیں تے سر نیواں کر کے کھلوتے رہندے

نیں۔ گدڑ پورے شان نال سیچوں باہر ٹر جاندا اے۔ ایا نے انجے ای
کھلوتے رہندے نیں تے پڑوہ پے جاندا اے)

تیجا آنگ

تھاں — جنگل وِچ اک بُته

ویلا — شام

بُڑھ سر کڈھی کھلوتا اے۔ گدڑ آ کے چارے پاسے جھات ماردا
اے۔ پھیر رکھ دل ہوندا اے۔ ادب نال.....

گدڑ: (رکھ نال)..... میں نکیاں ہوندیاں توں تینوں پیا ویکھنا۔ تینوں
اتتھے ای کھلوتیاں مدتیاں ہو گئیاں نیں۔ تیری چھاویں کئیں اوکھیاں
گنجھلاں بجھیاں گئیاں۔ خبرے توں حشر تائیں انچے ای گواہ بن کے
کھلوتیاں رہنا اے۔ میریاں وڈیاں اُتے جدوں اوکھیاں بنیاں تے اوہ
تیری چھاں پیٹھ سوالی بن کے اکٹھے ہوئے، توں اوہناں نوں عقل
دیاں دولتیاں ونڈیاں۔ اج مینوں وی چانن لا۔ مینوں دس۔ مینوں دس
مینوں ایڈی بھکھ کیوں لگدی اے۔ میں حرص توں مونہہ کیوں نہیں
مور سکدا۔ مینوں گھڑیاں دے بال ایڈے سوادلے کیوں لگدے
نیں۔ مینوں چندرا شوہدا جو جی آوے سمجھے لے پر میں دس کیہ کراں۔
میں قدرت نال تے نہیں لڑ سکدا نا۔ قدرت نے مینوں سوہنا دماغ دیتا
اے۔ مزے پچھان زبان دی اے پر نال ڈھڈ اجیہا لایا اے جیہڑا
سمجھایاں نہیں سمجھدا۔ قدرت دے ایس منصوبے دا تیرے کول توڑ ہے
کوئی۔ دس مینوں۔ جدوں میں گھڑیاں دیاں بالاں نوں ویکھنا تے
میریاں اکھیاں گلکیاں ہو جاندیاں نیں۔ میرے لوں لوں وِچ ٹھنڈ

جیہی لگن لگ پیندی اے۔ میں اوہناں نوں اوہلے کر چھڈنا۔ میریاں
بچیاں دنگر نیں اوہ۔ پر پھیر اکدم اندروں کوئی جن جیہا غلبہ کردا اے۔
میرے دند چھریاں ہار تر کھے ہو جاندے نیں۔ میریاں آندرال بھکھ
نال کڑکن لگ پیندیاں نیں تے کچا گوشت لوچدیاں نیں۔

(جاگو آوندا اے)

اوہناں دی حیاتی بے مطلب اے۔ جنگل ویچ اسیں مورکھاں دے
ا جڑ نہیں پالنے۔ ایہہ میرے پلے جھلیاں دا ا جڑ کیوں پے گیا اے۔

جاگو: میں تے چپ ای بہتر سمجھنا۔ پیر استاد دا حکم ہووے تاں ای
بولاس۔ پر اینا میں دس دیاں آپ ہوراں نوں ایس گنگے بولے رکھ
کولوں کسے گل دا جواب نہیں لبھنا۔

گدڑ: توں لگ کے سُندا رہیا ایس میریاں گلاں۔

جاگو: توبہ جی۔ ایہہ تے جنوراں والی گل اے۔ کشف، کشف وی تے کوئی
چیز ہوندی اے نا۔ آپ دی صحبت ویچ رہ کے سانوں اینا تے فیض
ملیا اے نا بھی ہن آپ دے طور پچھان جاوی دے نیں۔ آپ دے
سوچپن توں پہلاں ای آپ دے ارادے بھجھ لئی دے نیں۔ آپ دی
نیت پچھان لئی دی اے۔

گدڑ: چنگا دس کھاں ایس ویلے کیہے حال اے میرا؟

جاگو: اصلوں مندا حال اے تھاڑا۔

گدڑ: پُر میرے نال انخ کھوہرانہ بول۔ میں بڑی اوکھت ویچ آں۔ میں
ایہہ اوکھت بھٹھ نہیں سکدا۔ میں سچ دی ڈھونڈ پیا کرنا۔ زہر ورگے

گوڑے سچ دی۔

جاگو: آپنیاں مشکلاں توں آپے ای حل کر سکنا ایں۔ کسے ہور نے ہتھ نہیں دٹاؤنا تیرے نال۔ تینوں آپے جواب گھرنا پینا اے۔ جو کچھ توں کر بیٹھا ایں اوہ بد لیا نہیں جا سکدا۔ جو کچھ توں کرنا اے اوہدی تھاویں ہور کچھ نہیں کیتا جا سکدا۔

گدڑ: تینوں خبر اے میں کیہ کیتا اے؟
جاگو: آہو۔

گدڑ: اوئے کیہ کیتا اے میں؟ کیہ کیتا اے؟؟
جاگو: کوئی پہاڑ نہیں ڈھایا توں۔ بس توں جنگل چوں لکھ کنڈا مار چھڈیا اے۔ نکمیاں جاناں سن اوہ۔

گدڑ: آہو۔ میرا دل کا ہلا پین لگ پیا ہئی اوہناں مُور کھاں کولوں۔ نہ اوہ فلفے دے مسئلیاں بارے گل کر سکدے سن۔ نہ کائنات دے بھیت سمجھن دی خواہش ہئی اوہناں نوں۔ نہ موت حیاتی دیاں رمزیاں سمجھن دا شوق۔

جاگو: اوہناں نوں بدلاں دی ٹور ویچ کوئی جلوہ نہیں سی دسدا۔ امبراں ویچ سرکن والے سینکڑے جہان اوہناں نوں نظر نہیں سن آوندے۔ جھالاں دے گڑنگھ ویچ ڈگدے پتر دا ہواں ہوا کا اوہ سُن نہیں سن سکدے اوہ قدرت دے نظام دیاں باریکیاں کیہ پچھاندے۔ اوہناں نوں کیہ خبر سی قدرت کیوں جنگل ویچ جنوراں مکوڑیاں تے کر لیاں دا حساب ساواں رکھدی اے..... (رُک کے)..... مینوں اوہ اُکا نہیں سن

چنگے لگدے اوہ گوڑا سن ایں جہان دا-

گِدڑ: کیہ خیال اے پھیر میں ٹھیک ورتیا اے اوہناں نال؟

جاگو: آہو۔ توں اک اک کر کے اوہناں نوں کھا چھڈیا۔ دریا دے کنڈھے تے۔ اوہناں دیاں ہڈیاں ہورناں گھٹ عقل والیاں جنوراں لئی چھڈ آیا ایں۔ میں ہر واری تینوں ویہندار رہیاں۔ ہر واری تیرے مونہہ اُتے تسلی دا ٹور ہوندا سی۔ تیرے ساہ وچوں رج دا سیک آوندا سی۔ پہلوں پُچھل پھیر جسم تے اخیر تے بُر۔ بڑا قدرتی فعل لگدا سی۔ مینوں تے۔ توں پُوری ایمانداری نال کردا سیں ناں؟

گِدڑ: آہو میں اک اک بُرکی دا سواد لیا اے۔ نزوئی رت دے اک اک چوئے دا سواد لیا اے۔ میں رب دا بڑا شکرانہ کردا رہیاں۔ اوہنے جُنڈ دا جُنڈ ای میرے لئی گھل دتا آپنی جناب وچوں۔ توں یقین کریں جے اوہناں ویچ عقل وی رتی ہوندی تے میں اوہناں نوں سینے نال لا کے رکھدا۔ توں آپنے ول ای وکیھ لے کھا۔

جاگو: میں وی تیرے کم آوساں۔ پر آپنی عقل راہیں۔

گِدڑ: تینوں نفرت تے نہیں میرے نال۔

جاگو: نہ۔

گِدڑ: کیوں؟

جاگو: میرا دل دا نشوراں کول ای بیٹھیاں ہلدا بولدا اے۔

گِدڑ: تے تیرا کیہ خیال اے میں کیہ آں؟

جاگو: تینوں اجے وقت لگے گا سوچ دے اوس رُتبے نوں پُجدیاں جتھے کم

کیتیاں سار ای آپنی موتے مر جاندا اے۔ کم کرن مگروں کوئی
چچھوتا وے کوئی سواہ پھرول، کوئی دُکھ دے تاء کوئی شے نہیں ہونی
چاہیدی۔ جے تسمیں کم کر کے مگروں جاچن پرکھن بہہ گئے تے سمجھو
تسمیں عاماں لوکاں ہار ہو گئے۔

گدڑ: مطلب ایہہ ہو یا بئی بیتیاں یاد نہیں رکھنیاں چاہیدیاں۔

جاگو: بیتیاں ڈر پوکاں دا مال ہوندیاں نیں۔

گدڑ: تے پھیر ساڑے پلے کیہ اے؟

جاگو: اج دا دن۔ اج دا دیلا۔ باقی سبھ گوڑ، بہانے، سفنے تے سراب۔

گدڑ: مینوں تیرے تے مان اے جاگو۔ تو ہیوں میرا اصل شاگرد ایں۔ اج
میرے بی دا بوٹا پنگر پیا اے۔

جاگو: بڑی مہربانی۔ پر ٹوں آپنے آپ نوں ذرا گس کے رکھ۔ رب کولوں
حوالہ منگ۔ آپ پڑھول دے گھوہ وچوں باہر آ۔ ایسے کر کے رکھ
تیری گل دا جواب نہیں نا دیندا۔

(جاگو رُکھ دے اوہلے ہو جاندا اے)

گدڑ: ڈاہڈی مشکل بن گئی اے۔ کیہڑا جادو ہووے جیہدے نال میں آپنے
جسم نوں مار مکاواں۔ جیوندا رہواں پر دل دی دھڑکن بند کر لواں۔
ہمیرا ای ہمیرا ہوندا جاندا اے۔ جاگو پُتر اجے ہنے تے شام پی اے
نا۔ اج ایسے ویلے کیوں جنگل اتے کالا اچھاڑ پائی جاندے نیں۔ میرا
پاپ لکاؤندے نیں پئے۔ ہُن انصاف دی کچھری لگن لگی اے؟.....

(ڈھول دا نما واج)..... جاگو! میرے کول آ جا۔ توں مینوں دسدا

کیوں نہیں؟

جاگو: (نس کے)..... پھیر اوہ جھلیاں والیاں گلاں کرن لگ پئے او استاد جی۔ جیہڑے نہیں آئے اوہناں آونا وی نہیں۔ ہر کھکھس گل دا؟
گدڑ: اوئے میں بیمار تے نہیں؟ ویکھیں مینوں تاپ تے نہیں کیدھرے؟
میں جا کے ارام نہ کراں۔

(ڈھول دانما واج)

جاگو: کوئی آوندا اے پیا۔ رُکھ دے اوہلے ہو جا۔ میں آپے نیڑ لیساں۔
گدڑ: ویکھ تے سہی نس کے کون اے۔ مینوں جھٹ پٹ دس آن کے۔
(جاگو نس جاندا اے۔ پھیر جھبڈے پرت آوندا اے)
جاگو: ماں پی آوندی اے۔ کاہلی کاہلی ٹری آوندی اے۔ میرا خیال اے
تھاڑے نال گل کرن آئی اے۔

گدڑ: ہن کیہ کراں؟ اوہنے مینوں نہیں چھڈنا۔ میریاں ہڈیاں پھیپھے
چھڈنیاں نہیں اوہنے۔

جاگو: گھابر نہ استاد۔ کوئی نہ کوئی سوب بچاء دا بن ای جاندا ہوندا اے۔
توں میرے تے چھڈ دے۔ ویکھ میں کیوں نیڑناں سارا معاملہ۔ میں
تیری شاگردی کیتی اے۔ میری عقل ڈاہڈی تیز ہو گئی اے۔ خبرے
امید نالوں ودھ ای تیز ہو گئی اے۔ میں اوہ جاگو نہیں ہن رہیا۔ جا
لگ جاتوں۔

(گدڑ رُکھ اوہلے لگ جاندا اے۔ وکھیوں اکدم کھوتا اندر آ جاندا اے)
کھوتا: کیہ حال اے جاگو تیرا۔ کیہ گل اے۔ کوئی چنتا لگی جا پدی اے

تینوں۔ گدڑ شاہ ہوریں کیدھر نیں۔ میں سوری دا اوہناں نوں پیا
ڈھونڈنا۔

جاگو: (اوکھا جیہا ہو کے)..... توں مینوں دس کیہ کم اے۔ میں استاد ہوراں
نوں دس چھڈسائ۔ اوہناں دی طبیعت ٹھیک نہیں اج۔

کھوتا: (ارام نال)..... کیہ سوب؟ سنگھ دی تکلیف نیں کہ ڈھڈ ویچ گڑبڑ
اے کوئی۔ میں اوہناں نوں آکھیا سی شاہ جی! اینا نہ کھایا کرو۔ نقصان
ہووے گا جے۔ نالے ساڑے اگے ای خوراک دی کمی اے۔ گھیرا پیا
ہویا اے نا سانوں، تینوں پتہ اے۔ انسان جنگل ویچ آن وڑے
ہوئے نیں تے دین رات وڈھٹک پئے کردا نیں ساڑیاں زیناں
أَتَيْتُ دُوْسِ دِسْ تَسْهِيْتَ تَكْلِيفَ اے استاد نوں میں دوا ای
دیاں کوئی اوہنوں۔

جاگو: کھوتے جی! تسیں کم دسو۔ تھاڑی بڑی مہربانی۔ سانوں تھاڑے نسخے
نہیں چاہیدے۔

کھوتا: اگلے دیہاڑے اک مکڑی نے کیرڑی کھا لئی سی۔ مکڑی نوں بلی کھا
گئی۔ بلی نوں گتا تے گستے نوں گھیاڑ۔ گھیاڑ نوں جنگل دے بادشاہ
کھا لیا۔ کھا تے لیا پر شیر بادشاہ دا حال بھیڑا ہویا۔ کجھ نہ پچھ۔ اخیر
مینوں آکھیوس بھی نسخہ دے کوئی رب دے واسطے دا۔ میں اوہنوں
بوڑھ دا پتر کھوایا تے کم سر گیا۔ آہو سچ بھی تیری بے بے اج بڑی
خوش پی پھردی اے۔

جاگو: خوش سی۔ توں پچھیا نہیں کیہ گل سی۔

کھوتا: آہو۔ آہندی سی۔ ساری براذری دریا تے ڈھکن گئی اے۔ ٹبر ودھان دے میلے لئی۔ تھاڑیاں ساریاں تے بڑا مان اے اوہنوں۔ تھانوں ساریاں نوں براذری نوں دکھاؤں کھڑنا اے اوہنے۔ استاد ہوراں نوں وی سدندا سو۔

جاگو: ٹھیک اے۔ خوش رہن براذری والے۔ میلے دیاں موجاں لئن..... (اوکھا ہو کے)..... اچھا کم کیہے سی تینوں؟

کھوتا: میری صلاح اے اج ٹلکر تھاڑے نال بھوریئے۔

جاگو: اسیں اج روزہ رکھیا ہویا اے ساریاں۔ جنگل دیاں ہزاراں وسیکاں وی بھکھ دا کر کے۔ توں سنیپا دے جیہڑا دینا ای تے پھٹ ایتھوں۔

کھوتا: ہلا بئی۔ سُن پھیر۔ گل اینی اے بئی اسیں اُجڑ گئے آں۔ انساناں پورے زور نال جنگل اتے دھاوا بول دیتا اے۔ سبھ جنگل چھڈ کے نس دی پئے کر دے نیں۔ بس ایہہ اللہ ای سلامت اے۔ بچاء دا کوئی رستہ نہیں۔ میں پچھن آیا ساں شاہ ہوراں نوں بئی جے حکم ہووے تے سارے جئے دریا ویچ ڈب جانے آں۔

جاگو: ٹوں آفت ای لے کے آؤیں کوئی نہ کوئی۔ چنگا میں پچھ چھڈساں۔ تینوں اج راتیں جواب اپڑ جاسی تیری کھوہ ویچ۔ ہُن نس جا۔ میں گھر دیاں گلاں کرنیاں نہیں ماں آپنی نال۔

کھوتا: میں ویکھیاۓ اوہنوں راہ ویچ۔ نسی آوندی اے ایدھرنوں۔ راہ ویچ ہاری ساری نوں سدے دیندی آوندی اے اکھے آو میں آپنے لال دکھاؤں تھانوں۔

جاگو: چنگا توں ہن لہونا مگروں۔ اوہ آؤندی ہوئی اے۔

کھوتا: میرا دل سی میں تھاڑی گل بات ویچ بہندا ماں پُترال دی۔ پر تینوں
چنگا نہیں لگداتے میں ٹر جاناں مینوں کیہ لوڑ اے ایوں خواہ مخواہ۔
ٹوں گدڑ شاہ نوں آکھ چھڈیں میری صلاح من لوے۔ ہن ہور کوئی
چارہ نہیں۔ کھیڑ مُک گئی ہوئی اے ساڑے والی.....(جاندا اے)

(گدڑ اچھل کے آؤنداء تے جاگونوں پھر لیندا اے)

گدڑ: میں سُن لیا اے سبھ کجھ۔ ٹوں نہ دس مینوں۔ اسیں انساناں والی
آفت نال پھیر نیڑ لیسا میں۔ پہلوں دس میرا کیہ بنسی۔ ماں تیری بھجی
آؤندی اے اتھے۔

جاگو: سبھ میرے تے چھڈ دے بس۔

گدڑ: کاکا ویکھیں دھیان نال تسلی نال کریں جو کجھ کرنا اے۔ ہر آفت دا
سوچ سمجھ کے حوصلے نال مقابلہ کرنا پیندا اے۔

جاگو: استاد گدڑ سرنہ کھا میرا تے چُپ کر کے لانجھے ہو جا۔

(گدڑ رُکھ دے اوہلے ٹر جاندا اے۔ ڈھول دا نما واج آؤنداء)
ہن آؤندی اے پئی۔ آپنی کیتی اگے آئیں۔ شاہ جی! دعا کریں
میرے لئی۔ میں جو کجھ ہاں تو ہیوں ای بنایا اے میں تیرا دین دار
آں۔

(ماں آؤندی اے)

ماں: ماں واری۔ صدقے ساری۔ کلیجے ٹھنڈ پے گئی اے پُتر نوں وکیھ کے۔
میں لین آئی آں تھانوں ساریاں نوں۔ اوتحے رنگ لاسن میرے پُتر

کہ۔ اینا علم پڑھ کے میل ملاپ دی سیانپ تے آئی گئی ہوئی اے
تہانوں ہُن.....!

جاگو: ماں توں استاد نال کوئی گل نہیں کرنی۔

ماں: کیوں اج غصے اے کسے گلے؟

جاگو: نہیں۔ غصے ہے تے نہیں پر تیریاں جھل وللیاں سُن کے ہو جاسی۔

ماں: ہو وے پُتر جھل وللیاں کہیاں میں تے ایہو آہنی آں بئی تیں آؤ
سارے جخے آپنیاں چاچیاں پھپھیاں تے مامیاں مایاں نوں ملو.....

ایہدے وِچ کیہ بھیراے؟

جاگو: آہو۔ کوئی بھیر نہیں۔ ماں تیریاں گلاں توں ظاہر ہوندا اے بئی تیں
اکا ای خبر نہیں۔

ماں: اوہ کاہدی؟

جاگو: تیں لکھ خبر نہیں بئی اعلیٰ تعلیم دا بندے اوتے کیہ اثر ہوندا اے۔ تیرا
کیہ خیال اے اسیں انج دے انج ای آں جیویں توں چھڈ کے گئی
سیں۔ تیں نہیں پتہ اسیں اصولوں بدلتے آں۔ ہُن ساؤ ی سوچ
ہور ساؤ سبھا ہور۔

ماں: ہُن بھکھ لگے تے تہاؤا جی نہیں کردا مجھی نوں یاں جنور نوں یاں
بندے نوں؟

جاگو: نہیں۔ میرے کوں کھان پین لئی کوئی ویہل نہیں ہُن۔ میں آپنا وقت
تاریاں دی تے زمین اسماں دی حقیقت کھوجن وِچ لاڈنا۔

ماں: پُتر دن دا دن تے کڈھ ای لیندا اے نا بندہ ایہناں گلاں وِچوں

ساؤے جیہاں بے علم کوں بہن لئی۔

جاگو: کیہ کرنا اے ہُن بہہ کے۔ تھاؤے ساؤے وچکار جیہڑی وتحہ پے گئی اے اوہ میلی نہیں جا سکدی۔ ساؤے دماغ ہُن امبراں وِچ پھردے نہیں تے امبراں توں چھر دیاں سُراں الادپے نہیں۔ اسیں دریا دیاں لہراں نوں تکیے تے سانوں مجھی نہیں وسدی۔ سانوں رُتاں دی ادلا بدی دے نشان وسدے نہیں۔

ماں: وے رہن دے وے۔ میرے نال چلا کیاں نہ لا۔ رُتاں جم جم بدلن تارے کھمن ٹُن، طوفان جھلن پئے، اسیں اوہناں نوں کیہ آہنے آں۔ سانوں آپنی جھوک بتھیری اے۔ ساؤاً گوانڈھ اے، برادریاں نہیں۔ سانوں ڈھیر نہیں اوہ۔

جاگو: اوہ تھاؤی دنیا اے، ساؤی نہیں ساؤا ہُن اوہناں لوکاں وِچ گزارہ نہیں ہو سکدا۔ کیہ آکھاں گے اوتحے جا کے اسیں ”سلام علیکم، راضی باضی، کد آئے، کتھے ہوندے او جانا کدوں جے؟“ بس؟ ہے کوئی مطلب ایہناں گلاں دا۔ میں کلا رہنا پسند کرناں ایہدے کولوں۔

ماں: پُر توں تے سچی پچی ہور ای ہو گیا ایں۔ تینوں سچی کوئی تانگھ نہیں آپنیاں وڈیاں نوں، ہانیاں نوں ملن دی؟

جاگو: نہیں۔ جد سانجھ ای کوئی نہیں رہی تے تانگھ شانگھ سبھ گوڑ فریب اے۔ میں ہمدردی کر سکناں اوہناں نال۔ بُھتا کراں تے ترس کھا سکناں۔ ہور کجھ نہیں۔ ماں! ٹُر جا آپنی دنیا وِچ۔ سانوں ساؤی دنیا وِچ رہن دے ہُن۔

مائی: ہائے لوہڑا۔ میرے پُتر میتھوں گھس گئے تے میں کیہ کرساں۔ ایہہ
کیہڑا یاں کیتیاں میرے اگے آئیاں نیں۔

جاگو: کوئی ہر کھنہ رکھ دل ویچ۔ سگوں خوش ہو۔ تیرے پُتر جان تے کھیڈ
گئے تے ماڑو تھلاں دیاں تھیاں ریتاں پار کر گئے۔ ہُن اوہناں برف
دیاں سمندر اس ویچ نہاونا اے تے ٹھنڈاں پاؤ نیاں نیں۔ توں اوہناں
دا کھیڑا چھڈ دے۔

مائی: توں آپنی گل کر بیبا! میرے ہور وی پُتر نیں سارے تیرے ورگے تے
نہیں نا ہو گئے۔ میں آپے گل کر لینی آں اوہناں نال۔
جاگو: ایہہ نہیں ہو سکدا۔

مائی: اوہ کیوں؟
جاگو: ماں ایتھے ساڑا دستور اے بئی سارے لوکی گل نہیں کر سکدے۔
صرف لیڈر گل کر سکدا اے۔ میں لیڈر آں میں گل کر چکیاں تیرے
نال۔

مائی: میں نہیں جاندی تیرے دستور نوں جھوٹھیا فریپیا۔ مینوں گل کرن دے
آپنے پُتراں نال۔

جاگو: ماں جی تھانوں تکلیف ہوی۔ اوہناں تھانوں پچھانا ای نہیں۔
مائی: ایہہ کدیں ہو سکدا اے بھلا۔ میرے جھے جائے تے مینوں بھل ای
جاون۔ میں جیویں اوہناں نوں پالیا اے میرا رب جاندا اے۔ ہُن
ایہہ انعام دینا نیں مینوں۔ میں نہیں من سکدی۔ علم پڑھن نال کوئی
دلاء دے درد در لغتے نہیں نا اُڑ جاندے۔

جاگو: بس پھر اتنے تے ہو گیا جے ایہو - گدڑ شاہ ہوراں ساڑی کائیا
بدل چھڈی اے۔ ایہہ کرامت ای او ماں کرامت۔ جیہڑا ایس کرامت
وچوں جیوندا لنگھ جاوے اوہ مُڑ کدیں آپنے اصلے وِچ نہیں آ سکدا۔
ماں: گدڑ نال میں آپ گل کر لینی آں۔ اوس کو جھ کر تو تے نے میریاں
سدھراں سُفنے لوہ سے نیں۔ میں نہیں اوہنوں چھڈنا۔

گدڑ: (رُخوں باہر آوندا اے)..... میں تھاڈی دوہاں دی گل سُن لئی اے۔
جے میری عقل تے ایمانداری دا ایہو پھل اے تے ماں بے شک
میری جان کڈھ لے تے دل دی اگ بُجھا لے۔ جاگو پُتر! تسمیں میرا
مقبرہ بنا چھڈنا۔ تسمیں وی فرضوں ادا ہو جاسو۔ میرا خیال اے دوہاں
دھراں دی تسلی ہو جاسی ایہدے نال۔

ماں: معاف کریں بھرا میرے مُونہوں ایویں نکل گھیاں نیں گلاں۔ میں
کوئی لڑن نہیں آئی۔ میں تے میلے تے کھڑنا ہئی مُندیاں نوں۔ میری
اوہناں نال گل کرا دیو تسمیں اک واری۔

گدڑ: میرا کیہ جاندا اے۔ تیرے بچے نیں جو مرضی آ کر پر اک واری
اوہناں تیری گل سُن لئی تے اوہناں دا دل مڑ اوے پشوں تے
جھلیاں دے میلے وِچ رل مل جان نوں کرنا اے جھوٹوں ٹوں اوہناں
نوں کڈھ کے آنداسی۔ اوہناں نوں ہُن مُڑ اوے دنیا وِچ چا کھڑنا
ای جیہنوں اوہ اک بھیرا سُفنا کر کے وسار بیٹھے ہوئے نیں؟ اوہناں
دا ساہ چھٹیج ویکی او تھے۔ توں آپنے دل دا چالاہ لویں پر اوہناں دے
دلاب دیاں لگیاں بُجھ جانیاں نی۔ اوہناں دا مستقبل نہ بر باد کر۔ ایڈی

خود غرض نہ بن۔

جاگو: خود غرضی۔ اکو ایہہ تو سانجھے اے جنوراں دی۔ حرص تے بھکھ نوں کون مُکا سکدا اے۔

گدڑ: مائی! تیرے پُتر ایہناں چیزاں توں اُتا نہہ جا چکے نیں۔ اوہناں نوں مُڑ نہ خراب کر۔

مائی: مینوں کیہ پتہ سی ایہہ پھل لگنا اے میرے کیتے دا۔ میں ہُن کاہنوں آجائڑاں اوہناں نوں۔ میں ٹر جانی آں کلی آپنا صبر لے کے اوے کرمائی دنیا وِچ جھوں آئی ساں۔ تاں جیوندے وسدے رہوو۔ میریاں تے دعا میں نیں نا پھیر وی۔ بس اینی عرض اے میری گدڑ سائیں۔ اک واری میرے پُتر میرے سامنے کر چھڈ۔ میں اوہناں نوں اک واری گل نال لا لوں دت مُڑ ویساں۔ مینوں جاندی وار دی لوری دے لین دے اوہناں نوں۔ میرے کلیجے ٹھنڈ پے جاسی۔

جاگو: آہو۔ ایہہ ہو سکدا اے۔ جھٹ گوٹھہر کے آ جاویں۔ اسیں لبھ کے لیاؤ نے آں اوہناں نوں۔ کتنے ہوندے بھیت پئے سمجھدے ہونے نیں بہہ کے۔ اچھا اوتحے کھلو توں (ستج دی اک نگر ول ہتھ کر کے) اسیں اوڈھر کھلونے آں (دو جی نگر ول ہتھ کر کے) بُہتا نیڑے نہ آویں۔ متے تیری ماتتا دا بُنھ ترث جاوے تے تیرے پُتر رُڑھ گھتن۔ بس اک واری رنج کے ویکھ لویں۔ دُوروں پیار دے لویں تے چُپ کر کے ٹر جاویں۔ اوہناں نوں ویکھیں پر آپنا آپ نہ وکھاویں۔ ہر کسے نوں آپنی دنیا چُنپنی پیندی اے۔ آپنا پاسا سٹ کے

ویکھنا پیندا اے۔

مائی: چنگا میں ہٹنے آؤنی آں مڑ کے تے اوتحے کھلو کے اڈیکنی آں۔ میں ایسے خیال نال دل پر چا لیساں بئی کسے دن نوں میریاں پُتراءں دی کرنی نال ایس جنگل دے دن پھر سن۔

(جاندی اے)

گدڑ: (جاگو نوں گچپوں نپ لیندا اے) ایہہ کیہہ کیتا ای اوئے۔ کھوتے دی گل نہیں سی آ سُنی۔ سانوں نس نوں وی تھاں نہیں۔ مائی نے نہیں چھڈنا سانوں ہُن۔ توں ایویں کیوں وِچ لت ماری۔ میں آپے نجکھ لینی سی۔

جاگو: استاد جی میں تے وِچ نہیں سی آؤنا پر مینوں یقین ہو چکیا سی تھاڑے دانے مُک گئے ہوئے نہیں۔ مینوں لبھدا سی پیا تھاڑی عقل دی قلعی لہندی جاندی اے۔ گھڑیاں دی قوم نوں میں جاننا۔ پُچ جھلیاں تے اُجڑاں دا ٹبر اے۔ اصول۔ میری ماں وی اوہو خون اے۔ میرے وِچ وی اوہو خون سی پر میں اوہ کچھ کے کڈھ چھڈیا اے سارا۔ تیریاں مختناں نال میں ڈھیر سیانا ہو گیا۔ خبرے تیرے نالوں وی گچھ ودھیک ای۔

گدڑ: چلو کچھ تے عزت ہے میری تیرے دل وِچ اجے۔ ہُن دس اگوں کیہہ کرنا اے؟

جاگو: کرنا کیہہ اے۔ اسیں بیٹھ کے موت حیاتی دے مسئلے وچار نے آں۔ ماں دی مینوں ہُن کوئی پرواد نہیں۔ میرے جیون وِچ اوہدی ہُن کوئی

جائے نہیں۔ میریاں تکلیفیاں ہور اوہدیاں ہور۔ ہُن میں اوہنوں کیہ کرنا
اے۔ میرے گوچرے کروڑاں سوال نیں۔ مینوں اوہ بتھیرے نیں۔
گدڑ: مینوں آپنا آپ پھیلدا جاپدا اے۔ مینوں لگدا اے توں میری عقل
دا چانن سارے جہان ویچ رکھنڈا اوئنا اے۔ ہُن مینوں اوہ ماروی شے
تے کوئی ڈکھ نہیں۔ میں موت تے حیاتی نوں ایڈا کولوں کدیں نہیں سی
ڈٹھا۔

جاگو: اج سچ نوں پڑ دیوں باہر ویکھن دی گھڑی او۔ اڈول بیٹھا رہویں۔
اساں آپنے گھمن گھیر ویچ آپے ای ڈب جانا اے۔ سانوں ہتھ پیر
مارن دی لوڑ نہیں۔

گدڑ: آہو جاگو۔ اج ساڑی سچ دی کچھری ویچ پیشی اے۔ ایہہ موقع
ہتھوں نہیں چھڈنا بس ایسے ویچ شفاعت ای ساڑی۔ مینوں اک گل دا
جواب دے۔

جاگو: بس کوئی سوال نہ کرتے کوئی جواب نہ منگ۔ جو پیا ہوندا اے اوہو
ہس کے قبول۔

گدڑ: ایہہ تے نہیں نا ہو سکدا۔ میں آپنی سوچ سمجھ نوں کیدھر سٹ
پاؤں۔ توں مینوں دس میرے بارے تیرا کیہ خیال اے۔
جاگو: توں نچ ایں۔

گدڑ: میں تیرے بھرا کھا چھڈے نیں ایس کر کے۔
جاگو: نہیں ایس کر کے بئی توں سواد لیندا رہیا ایں اک اک بُرکی وچوں۔
جے توں اوہناں جھلیاں نوں سدھی طرح مُکا سندوں تے میں تینوں

پُو جدا۔ پر ٹوں تے پشوں ہار پچاکے ماردا رہیوں، تیرا فعل بے غرض نہیں سی۔

گدڑ: توں چنگا بھلا جاننا ایں کوئی فعل بے غرض نہیں ہوندا۔ بس آپنے پاپ لکاون لئی بے غرضی والا پوچا مارنا پیندا اے سانوں مرن ہاراں نوں۔ توں ساڑے وچوں وکھ ہو کے امر ہونا چاہونا ایں۔

جاگو: نہیں میں امر نہیں ہونا چاہوندا۔ میں تے سکوں ایہہ چاہوناں بئی کیتیاں دا پر چھاؤاں وی پچھے نہ چھڈ کے جاواں جیہدے اُتے لوکیں عدالتاں لا لاء کے فیصلے پئے دیوں۔ کوئی میریاں عملاء توں سبق کیوں سکھے۔ جیہڑا آؤے آپنا راہ آپ کڈھے۔

گدڑ: ٹوں نہیں ہوندا تیری جہان تے سو بھا ہووے؟

جاگو: سو بھا! ساڑیاں گلاں ڈراسن جہان والیاں نوں۔

گدڑ: دن مگروں رات کیوں آوندی اے؟

جاگو: خبرے کون کیہدے مگر آوندا اے۔ مینوں تے اینا پتہ اے، دن رات دے ایس گھمبیر بے روک تے آپ مہار چکر وچوں ہزاراں کہانیاں کر دیاں نہیں۔ کجھ آسائ وی، پر اخیر کیہ رہندا اے؟ بک ریت دا۔

گدڑ: میرے کیتے دا لیکھے کون کرسی؟

جاگو: کوئی نہیں کر سکدا۔ ساڑے وچوں کوئی اک دوجے اُتے عدالت نہیں لا سکدا۔ اسیں جو کجھ ہاں اوہ آپ جانے آں۔

گدڑ: جے میں ردیا جاواں تے تینوں خوشی ہوئی۔

جاگو: میں نہ تینوں رُنائ تے نہ تینوں سلا ہوناں۔ میں تیرے ہون توں
اصلوں بے پرواہ رہنا چاہوناں۔ جد توڑی میں آپنی ہوش وِچ آں
میں تیرے ہون بارے نہیں سوچ سکدا۔

گدڑ: ایہہ تے ظلم اے نا پھیر۔ ظاہرا جھوٹھ اے۔ میں ہاں۔ انجے ای ہاں
میں جیویں بدلاں وِچ پینگھ تے امبراں وِچ تارے، جیویں ٹوں تے
تیری ماں۔

جاگو: ہمنے آوسی اوہ آپنے آن ہون پُتران نوں لین لئی۔

گدڑ: میں دیساں اوہنؤں پُتر اوہدے۔

جاگو: اوہ کیویں۔ کیہڑا جاؤ و چلاسیں۔ اجھے ہے تیرے دماغ وِچ کجھ رہند
کھوند؟

گدڑ: آہو جدوں بھگیاڑاں دے اجڑ گھیرا گھستی آوندے ہون چارے
پاسیوں تے کجھ نہ کجھ نکل ای آوندا اے۔ ایہہ کوئی اج دی گل
اے؟ میریاں اوکھتاں تے تدوں دیاں نیں جدوں میں اجھے ماں دی
کوئی اندر ساں۔ میری کوئی ٹھاہر نہیں۔ میں آپنی ہوشیاری نال جیوندا
رہیاں۔ آپنے ہتھ دی صفائی تے عقل دے پیچ نال ای بچدا
رہیاں۔

جاگو: ہمن کیہ سوچیا جے خیر نال؟

گدڑ: سُن! تیری ماں اوتحے کھلوسی نا۔ میں درخت دے اوہلے ہو جانا
اے۔ پہلوں میں تینوں ساہمنے کرنا اے۔ اوتحوں (نگر ول ہتھ کر کے)
ایہہ ہو گیا اک، پھیر میں رُکھ دے اوہلے جانا اے تے تینوں لیا

وکھاونا اے، دو۔ انجے ای چار پنچ چھ ست۔ مینوں ٹھاک دیویں متنے
میں آپنی رہوں ویچ آن کے قیامت توڑی پُر ای وکھاندا لگا جاواں
دُنیا نوں چنے کوئی آکھے۔

جاگو: بلے استاد جی۔ نہیں ریساں تھاڈیاں۔ منے آں جی۔ شاگرد آں۔ ماں
نوں ایڈی دوروں صاف تے لبھنا ای نہیں۔ میں کچھ کھلار کے آپنے
کئیں روپ بنا سکناں۔ بس تھاڈی عقل، ساڈی صفائی ہتھ دی تے
ماں دی کمزوری نظر دی۔ اجیہی شاندار کھیڈ بنی نا مزا آ جاسی اک
واری۔

گدڑ: اک چوتھی گل دا وی سہارا اے مینوں۔ تھاڈی قوم ویچ عقل دے
گھائے دا۔

جاگو: مینوں پتہ اے۔ اوہ بُھتیاں بریکیاں نہیں جاندے۔ پتلی نچاؤں
والے دا ہتھ نہیں اوہ دیکھ سکدے۔ اصل گل ہوندی ہوئی پڑوے
اوہلے تے پڑوے اوہلے دیکھنا اوہناں نوں آؤندانہیں۔

گدڑ: تھوڑی جیہی رہرسل کر لیے۔ غلطی اکا نہیں ہونی چاہیدی۔ میں پہلے
مُندے نوں سداں ساریاں توں گکے نوں۔ میں تاؤڑی ماراں جس
ویلے اوں ویلے شارٹ۔ پھیر پوری ہشیاری نال تے حوصلے نال باقی
وا سلسلہ چلاونا اے۔ باقی مُندیاں نوں نہیں میں بُلاوناں۔ بس آپے
آؤندے جان مُندے اک اک کر کے جیویں کوئی غیب دا ہتھ پیا چکر
چلاونا اے۔ تینوں یاد نہیں نا بھرا آپنے سارے، ناں اوہناں دے،
عمراں تے قد بُت۔ چنگا آ پھیر لمباں ساہ لے کے اک واری تے

(لو نغمی ہو جاندی اے۔ تا جا سُنج تے آوندا اے کھلو کے وکھی ول اشارہ کردا اے۔ چھیوں مُندے اگڑ پچھڑ آ جاندے نیں۔ جاؤ تو گِدڑ سہم جاندے نیں۔ چھیوے ہتھ پھڑ کے سپ دی ٹور وکھا کے دوچے پاسیوں نکل جاندے نیں۔ دُوروں ڈھول دی نغمی دھمک آوندی رہندی اے۔ جاؤ تو گِدڑ شاہ سپ دی پُوچھ نوں پھڑن پیندے نیں پر مُندے نکل جاندے نیں۔ دونوں آہمو ساہمنے ہو ویندے نیں تو گِدڑ دی چیک نکل جاندی اے)

گِدڑ: اوئے ویکھیا ای او۔ کیہ ویکھیا ای اوئے۔ تیرے بھرا۔ لاشاں تیریاں بھراواں دیاں ٹردیاں پھر دیاں ہولی ہولی بولدیاں۔ میں ڈٹھیاں نیں۔ میں آپ۔ اوئے دس مینوں توں کیہ ویکھیا اے؟
جاگو: میرا خیال اے ایویں وہم اے۔ اصل چیز نہیں سی ایہہ۔ توں حوصلہ کرتے مذھ توں شروع کر اک واری پھیر۔ جیہڑے موئے سو گئے۔ اوہ جتھے نیں خوش رہن او تھے ای۔

گِدڑ: میں تینوں آ کھیا سی نا۔ اوہ ساڑے مگر لگے ہوئے نیں۔ کر لین کھاں جو کر سکدے نیں۔ اسیں کیہ کریئے ہُن دس!
جاگو: اسیں کیہ کر سکنے آں۔ اوہناں سانوں گجھ کرن جوگا چھڈیا ای نہیں تے۔

گِدڑ: پر اسیں آپنے آپ نال تے کر سکنے آں نا گجھ۔
جاگو: آہو۔ ایہہ گل ہے اے ویکھن والی۔ اسیں کسے نوں گجھ کر دی سکنے

آں کہ نہیں۔

(ماں آؤندی اے سُنج دے بُرے تے کھلو رہندی اے۔ گِدڑ تے
جاگو اوہنوں ویکھ نہیں سکدے)

گِدڑ: چتاں تے فرشتیاں کولوں نہ امداد منگیئے؟

جاگو: پر اوہناں نال گل کیویں ہوئی۔

گِدڑ: اسیں حکم دیواں گے اوہناں نوں۔

جاگو: اوہناں نوں ساڑی کیہ پرواه پئی ہوئی اے۔ اسیں دو نمانے جیہے
کیڑے آں ایس چردیں ویرے جنگل دے۔

گِدڑ: نہیں او نہیں۔ ایہہ گل نہ کر میرا دل سوڑا پیندا اے۔ ساڑا خیال
کیوں نہیں کسے نوں۔ سانوں کوئی آس نہیں؟ کوئی آسرا نہیں کسے
پاسیوں؟

جاگو: میں تے ایڈی جلدی دل نہیں چھڑدا۔ مینوں لگدا اے کدیں نہ کدیں
کوئی نہ کوئی سر پر بوہڑی۔ سانوں کوشش نہیں چھڈنی چاہیدی۔

گِدڑ: پھیر اڈیکاں میں وی؟

جاگو: آہو۔ اڈیک، دلوں وجہوں میری ماں نوں اڈیک، میریاں بھراواں
نوں اڈیک، لکھاں کروڑاں جنوراں نوں دن رات سیال انہاں اڈیکی
آ۔ آپنا ساہ روک کے۔ روشن تارے ول ویکھ جیہے زویں ول مونہہ کر
کے چانن دے ڈسے کھول دتے نیں۔ بس اوپدیاں ریشمائں وگ ٹگ
جنگل ول آؤندیاں نیں پھیاں۔ اوہدھروں آن کے لشکن جیپدھر
کالیاں بدلاں دا گھمگھیر سنگھنا اے۔ اکھاں کھول کے اسماناں نوں

پھرول کتے چانن تیریاں اکھاں وِچ ای گواچ نہ جاوے۔ آ صبر صدق
تے عقل نوں نال بُٹھا کے اڈیکیے۔

گدڑ: ایڈی کرڑی چُپ ہووے جے کوئی فال تو گل سُنی نہ جاوے۔ سانوں
کن اواز ول لائی رکھنے چاہیدے نیں۔ آس دا لڑنہیں چھڑنا چاہیدا۔

ماں: جیہڑے جاگدے او، میرے پُتر دیاں تے اوہدے استاد دیاں گلاں
ول دھیان کرو۔ دیکھو اج وگدی داء دے سوہنے رنگ سیان لھو۔ کیہڑی
کالک اے جیہنے دُھپ نہیں جانا۔ گدڑا! میں من گئی آں توں چنگا
استاد ایں۔ توں محنت وی لائی اے تے ایمانداری وی ورتی اے۔ میں
تیتحوں آپنے پُتر نہیں منگدی۔ مینوں پتہ اے اوہ اسماناں تے
اؤاریاں پئے مریندے نیں۔ اکھاں اڈ اڈ کے چڑھدے دریا دی
اچھاں پئے دیکھدے نیں۔ میں پچھانہہ چلی آں۔ توں دیکھدا رہیں۔
اک ست کیہ میں سینکڑے ہزاراں پُتر نال لے کے آوساں۔ اوہ ایں
ویلے دُھپاں پئے سیکدے نیں تے سفناں نال وِٹھے پئے نیں۔ میں
اوہناں نوں ماواں دیاں پھرڑاں وِچوں کھوہ کے لیاوساں۔ میں اوہناں اگے
نوں دُونگھیاں کھوبیاں وِچوں پچکار کے کڈھساں۔ میں اوہناں اگے
تیرے کرم تے تیرے پیار دیاں کھانیاں کھولساں۔ ساری قوم آوسی ہم
ہُما کے، پالاں دیاں پالاں جیہڑیاں کدیں نہیں مُنکن لکیاں، تیرے
سماہمنے ہو سن تے اوہناں لئی علم دے خزانے گھل ویسن۔ مینوں تیرے
تے پورا بھروسہ اے۔ میں بڑیاں آساں لے کے چلی آں۔

(ہولی ہولی ٹر جاندی اے۔ گدڑ تے جاگو اوہنوں جاندیاں

ویکھدے نہیں۔ لوٹھی ہوندی جاندی اے تے پھیر جھبدے ہمیرا ہو جاندا
(اے)